Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda)

5. juuni 2012 *

Konkurents — Keelatud kokkulepped — Metakrülaatide turg — EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise tuvastamise otsus — Osalemine rikkumise osateos — Kaitseõigused — Trahvid — Põhjendamiskohustus — Rikkumise raskus — Hoiatav mõju — Võrdne kohtlemine — Proportsionaalsus — Hea halduse põhimõte — Koostöö haldusmenetluses — Menetluse kestus — Mõistlik aeg

Kohtuasjas T-214/06,

**Imperial Chemical Industries Ltd,** varem Imperial Chemical Industries plc, asukoht London (Suurbritannia), esindajad: D. Anderson, *QC*, advokaadid H. Rosenblatt ja B. Lebrun, *solicitor* W. Turner, *solicitor* S. Berwick ja *solicitor* T. Soames, hiljem advokaadid R. Wesseling ja C. Swaak ning lõpuks advokaadid R. Wesseling, C. Swaak ja F. ten Have,

hageja,

*versus*

**Euroopa Komisjon,** esindajad: V. Bottka, I. Chatzigiannis ja F. Amato, hiljem V. Bottka, I. Chatzigiannis ja F. Arbault ning lõpuks V. Bottka ja J. Bourke,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 31. mai 2006. aasta otsuse K(2006) 2098 (lõplik), mis käsitleb EÜ artikli 81 ning EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (Juhtum COMP/F/38.645 – metakrülaadid), artikli 2 punkt c, või teise võimalusena vähendada selle artikli alusel määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

koosseisus: esimees O. Czúcz ning kohtunikud I. Labucka (ettekandja) ja D. Gratsias,

kohtusekretär: ametnik N. Rosner,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. novembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

**otsuse**

## Vaidluse taust

1 Komisjoni 31. mai 2006. aasta otsuses K(2006) 2098 (lõplik), mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (Juhtum COMP/F/38.645 – Metakrülaadid) (edaspidi „vaidlustatud otsus”), tuvastas Euroopa Ühenduste Komisjon muu hulgas, et teatud arv ettevõtjaid on rikkunud EÜ

* Kohtumenetluse keel: inglise.

artiklit 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu artiklit 53, osaledes 23. jaanuari 1997 ja 12. septembri 2002 vahele jäävatel erinevatel ajavahemikel metakrülaatide sektoris konkurentsivastastes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis hõlmasid kogu EMP territooriumi (vaidlustatud otsuse artikkel 1).

2 Vaidlustatud otsuse kohaselt oli tegemist ühe ja vältava rikkumisega, mis puudutas kolme järgmist polümetüülmetakrülaattoodet (edaspidi „PMMA-tooted"): vormisegu, plaadid ja sanitaartooted. Vaidlustatud otsusest nähtub, et need kolm PMMA-toodet on nii füüsikaliselt kui ka keemiliselt erinevad ning neid kasutatakse erineval otstarbel, ent neid võib pidada üheks ühtseks tooterühmaks ühise tooraine, s.o metüülmetakrülaadi (edaspidi „MMA") tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 4–8).

3 Vaidlustatud otsuse kohaselt seisnes kõnealune rikkumine hinnaläbirääkimistes ning hinnatõusu või vähemalt praegu kehtivate hinnatasemete stabiliseerimist puudutavate hinnakokkulepete sõlmimises, täitmises ja nende kontrollimises, läbirääkimistes täiendavate teenuste kulu ostjate kanda jätmise üle, turgusid ja/või äriühinguid puudutava äritegevuses olulise ja konfidentsiaalse teabe vahetamises ning osalemises rikkumisele kaasaaitavatel korrapärastel kohtumistel ja muude kontaktide omamises, mille eesmärk oli hõlbustada rikkumise toimepanemist (vaidlustatud otsuse artikkel 1 ja põhjendused 1–3).

4 Vaidlustatud otsuse adressaadid olid Degussa AG, Röhm GmbH & Co. KG ja Para-Chemie GmbH (edaspidi koos „Degussa"), Total SA, Elf Aquitaine SA, Arkema SA (varem Atofina SA), Altuglas International SA ja Altumax Europe SAS (edaspidi koos „Atofina"), Lucite International Ltd ja Lucite International UK Ltd (edaspidi koos „Lucite"), Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV ja Quinn Plastics GmbH (edaspidi „Barlo") ning hageja Imperial Chemical Industries Ltd (varem Imperial Chemical Industries plc).

5 Hageja on kontserni Imperial Chemical Industries emaettevõtja ja erikemikaalide tootja. Alates 1990. aastast anti vaidlustatud otsuses käsitletud toodete tootmis- või müügitegevus kontsernis üle eraldiseisvale kaubandusüksusele ICI Acrylics, mis ei ole äriühing. 3. oktoobri 1999. aasta lepinguga müüdi ICI Acrylicsi tegevus ja vara Ineos Acrylics UK Parent Co 2 Ltd-le ja Ineos Acrylics UK Trader Ltd-le, millest said hiljem vastavalt Lucite International Holdings Ltd ja Lucite International UK Ltd.

6 Uurimine, mille tulemisel tehti vaidlustatud otsus, algatati pärast seda, kui Degussa esitas 20. detsembril 2002 trahvide eest kaitse saamise taotluse vastavalt komisjoni 19. veebruari 2002. aasta teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „koostööteatis").

7 Komisjon viis 25. ja 26. märtsil 2003 läbi kontrollimised Atofina, Barlo, Degussa ja Lucite'i ruumides.

8 3. aprillil 2003 esitas Atofina ja 11. juulil 2003 esitas Lucite koostööteatise alusel trahvide eest kaitse saamise või trahvisumma vähendamise taotluse (vaidlustatud otsuse põhjendus 66).

9 8. mai 2003. aasta kirjaga vastas komisjon Lucite'i küsimusele, kas ta on kohustatud ühendust võtma hagejaga ja lubama viimasel tema kaitse ette valmistamiseks juurdepääsu oma töötajatele ja dokumentidele.

10 Komisjon saatis 29. juulil 2004 nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse nr 1/2003, [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 alusel teabenõude mitmele ettevõtjale, sealhulgas hagejale. Tegemist oli esimese menetlustoiminguga, mis uurimise käigus hageja suhtes tehti.

11 18. oktoobril 2004 esitas hageja vastavalt koostööteatisele trahvi vähendamise taotluse. 11. augustil 2005 teatas komisjon, et tema taotlus jäeti rahuldamata.

12 Komisjon võttis 17. augustil 2005 vastu vastuväiteteatise, mis puudutas ühte ja vältavat rikkumist seoses MMA-ga ja PMMA-vormisegu, PMMA-plaatide ja PMMA-sanitaartoodetega, ning saatis selle muu hulgas hagejatele ja Lucite'ile. Kuna komisjoni hinnangu kohaselt toimus ICI Acrylicsi müük Ineosile (millest sai Lucite) 1. oktoobril 1999, pidas ta hagejale süüks pandud rikkumise lõpetamise kuupäevaks 30. septembrit 1999.

13 Hageja vastas vastuväiteteatisele 4. novembril 2005.

14 Ärakuulamine toimus 15. ja 16. detsembril 2005.

15 10. veebruari 2006. aasta kirjaga esitas Lucite komisjoni palvele vastates selgitusi ICI Acrylicsi ostu kuupäeva kohta.

16 13. veebruari 2006. aasta kirjaga edastas komisjon eespool punktis 15 viidatud kirja hagejale, et ta saaks oma märkused esitada.

17 Hageja esitas oma märkused 17. veebruari 2006. aasta kirjaga.

18 Komisjon võttis vaidlustatud otsuse vastu 31. mail 2006. Ta loobus selles teatud vastuväidetest, mis ta oli esitanud vastuväiteteatises, muu hulgas vastuväidetest, mis esitati kõigile asjassepuutuvatele äriühingutele MMA-d puudutava osateo suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 93).

19 Vaidlustatud otsuse artikli 1 punktis i on märgitud, et hageja osales eespool punktides 2 ja 3 kirjeldatud rikkumises ajavahemikul 23. jaanuarist 1997 kuni 1. novembrini 1999.

20 Komisjon asus täpsemalt seisukohale, et hageja oli juriidiline isik, mille osaks oli asjaolude asetleidmise ajal rikkumise toime pannud kaubandusüksus ICI Acrylics. Seetõttu tuvastas komisjon, et hagejat tuleb EÜ artikli 81 kohaldamise eesmärgil pidada ettevõtjaks, kes osales asjassepuutuvas keelatud tegevuses, ja et seega tuleb vaidlustatud otsus temale adresseerida (vaidlustatud otsuse põhjendused 288–290).

21 Hagejale süüks pandud rikkumise lõppkuupäeva osas tuvastas komisjon, et arvestades Lucite'i vastust vastuväiteteatisele, lähtub ta hageja ja Lucite'i vahel vastutuse jaotuse kindlakstegemisel kuupäevast 2. november 1999, mil toimus omandiõiguse üleminek ICI Acrylicsi suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 291). Seetõttu järeldas ta, et hagejale süüks pandud rikkumise lõppkuupäev on 1. november 1999, täpsustades, et see muudatus võrreldes vastuväiteteatisega ei mõjuta trahvi summat (vaidlustatud otsuse põhjendus 292).

22 Vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis c määratakse hagejale trahv summas 91 406 250 eurot.

23 Mis puutub trahvisumma arvutamisse, siis esiteks analüüsis komisjon rikkumise raskust ja leidis kõigepealt, et arvestades rikkumise laadi ja seda, et rikkumine hõlmas kogu EMP territooriumi, oli tegemist väga raske rikkumisega suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised") tähenduses (vaidlustatud otsuse põhjendused 319–331).

24 Seejärel leidis ta, et väga raskete rikkumiste kategoorias oli võimalik ettevõtjaid erinevalt kohelda, et võtta arvesse rikkumise toimepanijate tegelikku majanduslikku suutlikkust konkurentsi oluliselt kahjustada. Sellega seoses tuvastas ta, et käesolevas asjas võis asjaomased ettevõtjad „jagada [kolme] kategooriasse sõltuvalt nende suhtelisest kaalust käibes, mida saadi nende PMMA-toodete müügist, millega seoses nad kartellis osalesid", võttes aluseks nimetatud toodete käibe EMP-s 2000. aastal. Komisjon paigutas hageja ja Lucite'i teise kategooriasse, arvestades Lucite'i asjassepuutuva kolme PMMA-toote käivet 2000. aastal (105,98 miljonit eurot) ja määras nende trahvi lähtesummadeks 32,5 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 332–336).

25 Komisjon märkis ka, et väga raskete rikkumiste puhul võimaldab trahvide lubatud ulatus kohaldada sellist trahvimäära, mis tagab iga ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust arvestades piisava hoiatava mõju. Arvestades hageja kogukäivet 2005. aastal (8,49 miljardit eurot), kohaldas komisjon tema trahvi lähtesummale kordajat 1,5, mis tõstis selle summa 48,75 miljoni euroni.

26 Teiseks analüüsis komisjon rikkumise kestust ja leidis, et arvestades seda, et hageja osales rikkumises kaks aastat ja üheksa kuud, tuleb lähtesummat suurendada 25% võrra. Niisiis määrati hageja trahvi põhisummaks 60 937 500 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 351–354).

27 Kolmandaks analüüsis komisjon raskendavate asjaolude võimalikku olemasolu. Hageja osas tuvastas komisjon, et võttes arvesse, et ta on juba kahe varasema otsuse adressaat, on ta uuesti toime pannud sama tüüpi rikkumise ning komisjon otsustas hageja trahvi põhisummat suurendada 50% (vaidlustatud otsuse põhjendused 355–369). Lisaks lükkas komisjon tagasi hageja viidatud kergendavad asjaolud. Seega määrati tema trahviks 91 406 250 eurot ja see summa ei ületa piirmäära 10% tema käibest, mis on kindlaks määratud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 (vaidlustatud otsuse põhjendused 372–398).

28 Lõpuks kohaldas komisjon ka koostööteatist, meenutades, et selle teatise alusel esitatud hageja taotlus jäeti rahuldamata. Mis puudutab nimetatud teatise alusel muude ettevõtjate esitatud taotlusi, siis andis komisjon esiteks Degussale täieliku kaitse trahvide eest ja teiseks vähendas Atofina ja Lucite'i trahve.

29 Arvestades hageja taotluse rahuldamata jätmist oli talle määratud trahvi lõppsumma seega 91 406 250 eurot.

## Menetlus ja poolte nõuded

30 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 17. augustil 2006.

31 Kirjalik menetlus lõpetati 11. aprillil 2007.

32 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas 15. septembril 2011 Üldkohus (kolmas koda) avada suulise menetluse ning esitas menetlust korraldavate meetmete raames pooltele küsimusi. Pooled vastasid nendele küsimustele määratud tähtajal.

33 Poolte kohtukõned ja nende vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 8. novembri 2011. aasta kohtuistungil. Kohtuistungil esitas hageja oma kohtukõne toetuseks komisjonile ja Üldkohtule teatud dokumente. Komisjon esitas neist dokumentidest ühe esitamise kohta vastuväite ja Üldkohus otsustas selle toimikusse lisamata jätta. Ülejäänud dokumendid lisati kohtutoimikusse, kuna komisjonil ei olnud nende suhtes mingeid vastuväiteid.

34 Lisaks palus Üldkohus kohtuistungil komisjonil esitada kaks dokumenti, millele viimane oma kohtukõnes viitas. Komisjon täitis selle nõude määratud tähtajal ja Üldkohus palus hagejal esitada nende dokumentide kohta võimalikke märkusi. Need märkused esitati selleks määratud tähtajal.

35 Suuline menetlus lõpetati 15. detsembril 2011.

36 Hageja palub Üldkohtul:

— tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt c;

— teise võimalusena muuta vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti c, vähendades talle määratud trahvisummat;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

37 Komisjon palub Üldkohtul:

— jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

## Õiguslik käsitlus

38 Oma hagiavalduse põhjendamiseks tugineb hageja viiele väitele. Esimese väite kohaselt ei ole rikkumise kohta PMMA-vormisegu osas piisavalt tõendeid. Teine väide puudutab trahvi „põhisumma" osas põhjenduse puudumist. Kolmanda väite kohaselt on komisjon rikkunud oma kohustust jagada „põhisumma" hageja ja Lucite'i vahel. Neljanda väite kohaselt ei ole trahvi lähtesumma suurendamine hoiatava mõju tõttu kohane. Viies väide puudutab õigustamata keeldumist trahvisumma vähendamisest komisjoniga koostöö eest. Lisaks esitas hageja kohtuistungil kuuenda väite, mis puudutas menetluse liiga pikka kestust.

*Esimene väide, et hageja osaluse kohta rikkumises ei ole PMMA-vormisegu osas piisavalt tõendeid*

39 Käesolevas väites leiab hageja, et tõendatud ei ole tema osalus rikkumises osas, mis puudutab üht vaidlustatud otsuses käsitletud toodet, nimelt PMMA-vormisegu.

40 Nagu nähtub selgelt hagiavalduses esitatud nõudest (vt eespool punkt 36) ja nagu hageja kinnitas ka vastuses Üldkohtu küsimusele, ei nõua ta – olenemata käesoleva väite raames esitatud argumentidest – vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamist osas, milles teda rikkumise eest vastutavaks tunnistatakse. Käesolev väide on aga esitatud selleks, et toetada vaidlustatud otsuse artiklis 2 määratud trahvi vähendamise nõuet. Hageja leiab nimelt, et rikkumise raskusele hinnangu andmisel ja trahvisumma kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta asjaolu, et ettevõtja ei osalenud kõigis kartelli moodustavates tegudes. Tema arvates tuleb seega trahvisummat vähendada nii, et see kajastaks proportsiooni, mida PMMA-vormisegu esindas kolme asjassepuutuva toote üldises väärtuses või kogumahus (hageja hinnangul vastavalt 44% või 36%).

41 Selles küsimuses tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse artikli 1 kohaselt vastutab hageja osalemise eest „metakrülaatide sektoris kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses". [Siin ja edaspidi on vaidlustatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.] Tõlgendades seda artiklit nimetatud otsuse põhjendusi, eriti põhjendusi 2 ja 222–225 silmas pidades (vt selle kohta Üldkohtu 17. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-201/04: Microsoft *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-3601, punkt 1258 ja seal viidatud kohtupraktika), tunnistatakse hageja selles vastutavaks osalemise eest teatud ajavahemikul ühes ja vältavas rikkumises, mis puudutas PMMA-vormisegu, PMMA-plaate ja PMMA-sanitaartooteid.

42 Hageja trahvi suurus määrati kindlaks rikkumise raskuse alusel. Täpsemalt, vaidlustatud otsuse põhjendusest 333 tuleneb, et hageja trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel võttis komisjon arvesse tema nende PMMA-toodete müügi käivet, millega seoses ta oli kartellis osalenud ja milleks olid komisjoni hinnangul seega kõiki eespool nimetatud kolm toodet.

43 Seega tuleb asuda seisukohale, et isegi kui hageja ei nõua vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamist (vt eespool punkt 40), toob juhul, kui käesolev väide on põhjendatud, see kaasa tema trahvi vähendamise, täpsemalt trahvi lähtesumma vähendamise. Nimelt nagu hageja meenutab, tuleb asjaolu, et ettevõtja ei osalenud kõigis kartellikokkuleppe koostisosadeks olevates tegudes, arvesse võtta rikkumise raskuse hindamisel ja vajaduse korral trahvisumma kindlaksmääramisel (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 90, ja 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 86).

Kohtupraktika kohaselt tuleb see hinnang anda trahvi konkreetse lähtesumma kindlaksmääramise staadiumis (Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-18/05: IMI jt *vs*. komisjon, EKL 2010, lk II-1769, punkt 164).

44 Oma nõude toetuseks väidab hageja sisuliselt, et mis puudutab PMMA-vormisegu ajavahemikul, mil ta oli ICI Acrylicsi omanik, siis tugines komisjon ainult sellise ettevõtja tõendamata avaldustele, kes oli esitanud trahvide eest kaitse saamise või trahvisumma vähendamise taotluse ning asjaolule, et oli peetud koosolekuid. Hageja leiab, et nendest elementidest ei piisa, et saavutada kohtupraktikas nõutud „tõendatuse tase".

45 Tema arvates võivad vajaduse korral sellel tasemel olla ainult tõendid 26. oktoobril 1999 toimunud koosoleku kohta, millele viidatakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 124, sest komisjon tugineb koostööteatise alusel taotluse esitanud kahele ettevõtjale ja dokumendile, mis pärineb koosoleku toimumise ajast. Ta märgib aga ka, et sellele koosolekule ei saa tema suhtes tugineda ilma tema kaitseõigusi rikkumata. Nimelt vastuväiteteatises, milles loeti hagejale süüks pandud rikkumise lõppkuupäevaks 30. septembrit 1999 (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 291), tugines komisjon sellele koosolekule ühe teise rikkumises osaleja ehk Lucite'i suhtes. Seetõttu ei olnud hagejal võimalust end nimetatud koosolekut puudutavate etteheidete ja tõendite küsimuses tõhusalt kaitsta.

46 Tuleb toonitada, et eespool viidatud argument kaitseõiguste rikkumise kohta on esitatud ainult selleks, et vaidlustada 26. oktoobri 1999. aasta koosoleku ja sellega seotud tõendite hageja vastu kasutamist tema toime pandud rikkumise raskuse hindamisel. Täpsemalt, hageja ei nõua vaidlustatud otsuse tühistamist osas, milles rikkumise kestust peetakse tema puhul pikemaks kui vastuväiteteatises märgitu, tuginedes tema kaitseõiguste väidetavale rikkumisele.

47 Seega tuleb märkida, et kui tuvastatakse hageja kaitseõiguste võimalik rikkumine, saab see mõjutada käesolevas vaidluses tehtavat lahendit ainult siis, kui ilmneb, et isegi kui 26. oktoobri 1999. aasta koosolek kõrvale jätta, olid komisjoni kogutud tõendid piisavad, et tuvastada hageja osalus rikkumise PMMA-vormisegu puudutavas osateos.

48 Neid asjaolusid arvestades ja menetlusökonoomia kaalutlustel on kohane käesolevat väidet edasi uurida eespool viidatud koosolekut arvesse võtmata.

49 Selle kohta tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse kohaselt seisnes üks ja vältav rikkumine „reas tegevustes, mille võib kvalifitseerida kokkulepeteks ja kooskõlastatud tegevuseks kolme asjassepuutuva toote valdkonnas ning millest nähtus teatava pideva, konkurentsi piirava eesmärgiga tegevusplaani järgimine" (vaidlustatud otsuse põhjendus 222). Arvestades kolme asjassepuutuvat toodet käsitlevate konkurentsivastaste kokkulepete ühiseid tunnuseid, mis on loetletud vaidlustatud otsuse põhjenduses 223, leidis komisjon, et „kuigi [need kolm toodet] on eri laadi ja neid võiks pidada kuuluvateks eri kaubaturgudele, esineb piisavalt seoseid, mis lubavad tal järeldada, et [nimetatud toodete] tootjad olid kokku leppinud ühisprojektis, mis määras kindlaks nende tegevusplaani turul ja piiras nende vastavat kaubandusalast käitumist". Komisjon oli seisukohal, et „rikkumine seisnes tegevuste kogumis, mis viidi läbi ühisprojekti raames ja millel oli sama majanduslik eesmärk – vältida kolme PMMA-toote hindade normaalset kujunemist EMP-s" (vaidlustatud otsuse põhjendus 224).

50 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 223 nimetatud „ühiste tunnustena" käsitas komisjon muu hulgas järgmisi:

— „samadest ettevõtjatest, [nimelt] Atofinast, ICI-st (hiljem Lucite) ja Degussast koosnev põhikoosseis;

— asjaolu, et kolm peamist Euroopa tootjat olid „täielikult integreeritud tootjad" ja „iga nimetatud toote osas sõlmitud konkurentsivastase kokkuleppe tagajärgede suhtes väga tähelepanelikud, [nii et] ühe keelatud kokkuleppe sõlmimine nendest toodetest ühe ainsa kohta mõjutas automaatselt kulustruktuuri ja/või muude toodete hindu";

— asjaolu, et „koosolekud ja kontaktivõtud olid mõnikord pühendatud vähemalt kahele PMMA-tootele kolmest" – see seos tulenes „mitmest koosolekust, mis puudutasid nii PMMA-vormisegu kui PMMA-plaate";

— asjaolu, et „teatud arv konkurentsivastastes kokkulepetes osalevate ettevõtjate esindajaid olid vastutavad uurimise esemeks olnud mitme toote eest ning olid või pidid olema seega teadlikud niisuguste mitut toodet hõlmavate [kokkulepete] olemasolust". Selles kontekstis tõi komisjon muu hulgas esile „[D.], ICI Acrylicsis Global Monomers'i ning Euroopa, Aafrika ja Lähis-Ida piirkonna (EAME) asepresident, kes osales ka [PMMA-vormisegu ja PMMA-plaate] puudutavatel koosolekutel", millest mitu koosolekut peeti hagejale süüks pandud rikkumise toimepanemise ajavahemikul;

— asjaolu, et samad keelatud kokkuleppe toimimismehhanismid kohaldusid kõigile kolmele asjassepuutuvale tootele.

51 Mis puudutab konkreetselt PMMA-vormisegu alast koostööd asjassepuutuval perioodil, siis puudub poolte vahel vaidlus selles, et välja arvatud 26. oktoobri 1999. aasta koosolek (vt eespool punkt 48), põhines komisjoni tuvastatu neljateistkümnel koosolekul, mis toimusid ajavahemikul 23. jaanuarist 1997 kuni 1999. aasta suveni (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 110–123). Lisaks puudub vaidlus selles, et hagejale heidetakse ette kohalviibimist ainult kümnel koosolekul ja seega mitte nendel neljal koosolekul, millele viidatakse vaidlustatud otsuse põhjendustes 112, 114, 117 ja 121.

52 Seega tuleb uurida, kas komisjoni kogutud tõendid olid piisavad, et tõendada hageja osalus rikkumise nimetatud osateos.

53 Selle kohta tuleb meenutada, et komisjon peab esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58). Komisjon peab esitama täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saab kindlalt veenduda, et rikkumine on toime pandud (vt Üldkohtu 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-62/98: Volkswagen *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2707, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika; Üldkohtu 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-54/03: Lafarge *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 55).

54 Ent komisjoni esitatud kõik tõendid ei pea ilmtingimata vastama neile kriteeriumidele rikkumise kõigi tunnuste osas. Piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult sellele nõudele (vt Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Otsuses EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise tõendamiseks komisjoni esitatud kaudseid tõendeid tuleb hinnata tervikuna, mitte aga üksikult (vt Üldkohtu 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-53/03: BPB *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-1333, punkt 185 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 Samuti tuleb arvesse võtta, et konkurentsivastane tegevus toimub varjatult ning seega tuleb enamikul juhtudest konkurentsivastane tegevus või kokkulepe tuletada teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest tõenditest, mis kogumis analüüsituna ning muu loogilise selgituse puudumise korral võivad osutuda tõendiks konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 55–57).

57 Kohtupraktika kohaselt piisab ettevõtja kartellikokkuleppes osalemise piisavaks tõendamiseks sellest, kui komisjon tõendab, et asjaomane ettevõtja osales koosolekutel, mille käigus sõlmiti konkurentsivastaseid kokkuleppeid, olemata sellele selgelt vastu. Kui osalemine sellistel koosolekutel on tõendatud, peab see ettevõtja esitama tõendeid, et ta osales neil kohtumistel ilma mingisuguse

konkurentsivastase tagamõtteta, näidates, et ta oli oma konkurentidele teada andnud, et ta osaleb neil kohtumistel muul eesmärgil kui nemad (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-199/92 P: Hüls *vs*. komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punkt 155; eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Anic Partecipazioni, punkt 96, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs*. komisjon, punkt 81).

58 Seoses hageja argumentidega, mis puudutavad koostööteatise alusel esitatud taotluste raames tehtud avalduste väärtust, tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei keela ükski õigusnorm ega liidu õiguse üldpõhimõte komisjonil tugineda ettevõtja vastu selliste teiste ettevõtjate avaldustele, kellele on samuti rikkumine süüks pandud (Üldkohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs*. komisjon, EKL 1999, lk II-931, punkt 512). Ainuüksi selle tõttu ei saa järeldada, et koostööteatise raames tehtud avaldustel puudub tõenduslik väärtus (eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, punktid 57 ja 58).

59 Teatud umbusk õigusvastase kartelli peamiste osaliste vabatahtlike avalduste vastu on mõistetav, kuna need osalised võivad muuta oma osatähtsuse rikkumises võimalikult väikeseks ja teiste osatähtsuse võimalikult suureks. Võttes siiski arvesse koostööteatises ette nähtud menetlusele omast loogikat, ei loo selle kohaldamise taotlemine, selleks et vähendataks trahvisummat, tingimata ajendit esitada moonutatud tõendeid süükspandava kartelli teiste osaliste kohta. Igasugune katse komisjoni eksitada võib nimelt kahtluse alla seada ettevõtja siiruse ja koostöö täielikkuse ning seega seada ohtu ettevõtja võimaluse koostööteatisest täielikult kasu saada (Üldkohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-120/04: Peróxidos Orgánicos *vs*. komisjon, EKL 2006, lk II-4441, punkt 70, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, punkt 58).

60 Eelkõige tuleb asuda seisukohale, et kui isik möönab konkurentsieeskirjade rikkumist ja möönab seega selliste faktiliste asjaolude olemasolu, mis ületavad neid faktilisi asjaolusid, mille olemasolu võidi järeldada otseselt vaatlusalustest dokumentidest, tähendab see vastupidist tõendavate asjaolude puudumisel *a priori*, et see isik otsustas rääkida tõtt. Avalduse tegija huvide vastaseid avaldusi tuleb seega üldjuhul pidada eriti usaldusväärseteks tõenditeks (eespool punktis 54 viidatud Üldkohtu otsus JFE Engineering jt *vs*. komisjon, punktid 211 ja 212; 26. aprilli 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ja T-136/02: Bolloré jt *vs*. komisjon, EKL 2007, lk II-947, punkt 166, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, punkt 59).

61 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa kartellis osalemises süüdistatava ettevõtja avaldust, mille tõelevastavuse on vaidlustanud paljud teised kartellis osalemises süüdistatavad ettevõtjad, pidada siiski piisavaks tõendiks viimati nimetatud ettevõtjate toime pandud rikkumise kohta, kui selle toetuseks puuduvad muud tõendid (eespool punktis 54 viidatud Üldkohtu otsus JFE Engineering jt *vs*. komisjon, punkt 219; 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs*. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 285, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, punkt 293).

62 Selleks et analüüsida koostöötaotluse esitanud ettevõtjate avalduste tõenduslikku väärtust, võtab Üldkohus arvesse eelkõige nende üksteist toetavate tõendite olulisust, mis kinnitavad nende avalduste asjakohasust (vt selle kohta eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs*. komisjon, punkt 220, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsus Peróxidos Orgánicos *vs*. komisjon, punkt 70), ning tõendite puudumist selle kohta, et ettevõtjad on püüdnud muuta oma osatähtsuse rikkumises võimalikult väikeseks ja teiste ettevõtjate osatähtsuse võimalikult suureks (vt selle kohta eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, punktid 62 ja 295).

63 Mis puudutab käesolevas asjas kohtuliku kontrolli ulatust, siis tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab Üldkohus EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise otsuse peale esitatud tühistamishagi saamisel teostama täielikku üldkontrolli selle üle, kas EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud või mitte (vt Üldkohtu 26. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-41/96: Bayer *vs*. komisjon, EKL 2000, lk II-3383, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

64 Pealegi tuleb kohtu kahtlust tõlgendada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks vastavalt süütuse presumptsiooni põhimõttele, mis liidu õiguse üldpõhimõttena on kohaldatav muu hulgas ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlustes, mille tulemusel võidakse määrata trahve või karistusmakseid (eespool punktis 57 viidatud kohtuotsus Hüls *vs.* komisjon, punktid 149 ja 150).

65 Käesolevas asjas komisjoni kogutud tõendeid tuleb uurida neid üldisi kaalutlusi silmas pidades.

66 Tuleb märkida, et mis puudutab eespool punktis 51 viidatud kümmet koosolekut, siis ei vaidlusta hageja seda, et need konkurentide vahel toimusid, ega ka seda, et ta nendel kohal viibis; samuti ei väida ta, et ta avaldas koosoleku sisu osas avalikult erimeelsust. Järelikult piisab hageja vastutuse tuvastamiseks sellest, kui kontrollida, kas komisjon on õiguslikult piisavalt tõendanud, et nendel koosolekutel oli PMMA-vormisegu osas selge konkurentsivastane eesmärk (vt eespool punktis 57 viidatud kohtupraktika).

67 Tuleb asuda seisukohale, et nimetatud koosolekute kirjeldus põhineb peamiselt trahvide eest kaitse saanud Degussa avaldustel. Viimase kindel seisukoht oli, et nendel koosolekutel oli PMMA-vormisegu osas selge konkurentsivastane eesmärk (vt põhjendused 110, 111, 113, 115, 116, 118–120 ja 123), mida hageja ei vaidlusta.

68 Hageja väidab aga esiteks, et need avaldused ei kujuta endast iseenesest piisavat tõendit rikkumise kohta, ja teiseks, et neid ei toeta muud tõendid.

69 Sellega seoses tuleb meenutada, et nagu nähtub eespool punktides 58–60 viidatud kohtupraktikast, on leebuspoliitika raames tehtud avaldustel oluline roll. Need ettevõtjate nimel tehtud avaldused on olulise tõendusliku väärtusega, kuna need toovad kaasa märkimisväärsed õiguslikud ja majanduslikud riskid (vt ka Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas T-385/06: Aalberts Industries jt *vs.* komisjon, EKL 2011, lk II-1223, punkt 47). Siiski nähtub eespool punktides 59 ja 61 viidatud kohtupraktikast samuti, et süüdistatavate ettevõtjate poolt koostöötaotluste raames tehtud avaldusi tuleb siiski hinnata ettevaatlikult, ning kui need on vaidlustatud, ei või neid üldiselt arvestada ilma, et muud tõendid neid kinnitaks.

70 Kuid vastupidi sellele, mida väidab hageja, toetavad muud tõendid piisavalt Degussa avaldusi PMMA-vormisegu teemal konkurentsivastaste arutelude toimumise kohta asjassepuutuval perioodil.

71 Esiteks tuleb toonitada asjaolu, et Degussa ei olnud ainus komisjoni teabeallikas. Nimelt toetutakse 11. mai 1999. aasta koosoleku kirjelduses (vaidlustatud otsuse põhjendus 122) ühele Lucite'i avaldusele. Kuigi Degussa, kes sellel koosolekul ei osalenud, seda oma avalduses ei maininud, kinnitab Lucite'i avaldus siiski Degussa väidet PMMA-vormisegu puudutava keelatud kokkuleppe olemasolu kohta asjassepuutuval perioodil ja hageja seotust sellega.

72 Teiseks tuleb märkida, et nendest koosolekutest enamiku kohta oli komisjon kogunud tõendeid (nagu märkmed agendas, kuludokumendid), mis tõendasid koosoleku toimumist või sellel asjassepuutuvate isikute osalemist. Kuigi ainult sellest, nagu hageja õigesti märgib, et konkurendid pidasid koosoleku, ei piisa selle koosoleku konkurentsivastase laadi tuvastamiseks, tuleb siiski märkida, et tegemist on teatud määral Degussa avaldusi toetava asjaoluga.

73 Kolmandaks tegi Lucite koostööteatise alusel 11. juuli 2003 esitatud taotluses avaldusi, mis kinnitasid üldiselt kontrolli läbiviimise otsuses viidatud keelatud kokkuleppe – sealhulgas PMMA-vormisegu osas – olemasolu ja hageja osalemist selles.

74 Kuigi tegemist on üldsõnaliste kinnitustega, on need siiski kooskõlas Degussa poolt esitatuga. Lisaks tuleb meenutada, et rikkumise esemeks olnud vara, sealhulgas dokumendid ja töötajad, anti üle hagejalt Lucite'ile, mistõttu on viimase avaldused hageja rikkumises osalemise kohta eriti asjakohased.

75 Neljandaks, koostööteatise alusel esitatud taotluses võttis Atofina omaks, et ta osales keelatud kokkuleppes, sealhulgas PMMA-vormisegu osas, vähemalt alates 23. jaanuarist 1997. Liiatigi ei vaielnud ettevõtja Atofina moodustavad äriühingud (esiteks Arkema, Altuglas ja Altumax ning teiseks Total ja Elf Aquitaine) niisuguse keelatud kokkuleppe olemasolule vastu oma vastavates hagiavaldustes, mis nad vaidlustatud otsuse peale esitasid (kohtuasjad T-206/06 ja T-217/06).

76 Tõsi, ühe Atofina 10. juuni 2003. aasta teate kohaselt peeti 26. oktoobril 1999 esimene konkurentsivastane koosolek PMMA-vormisegu teemal, millel tema sõnul osales ka ICI Acrylics. Kuid tuleb toonitada, et selles teates kinnitab Atofina selgelt konkurentsivastaseid kontaktivõtte PMMA-vormisegu teemal perioodil 1998. aastast kuni 2001. aastani. Seega toetab see avaldus ka Degussa asjakohaseid avaldusi.

77 Viiendaks tuleb toonitada, et vaidlustatud otsuse kohaselt puudutasid kümnest analüüsitud koosolekust vähemalt seitse nii PMMA-vormisegu kui PMMA-plaate (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 110, 111, 115, 116, 118–120) ja et hageja ei vaidle vastu nende koosolekute konkurentsivastasele laadile teisena nimetatud toote osas. Tegemist on asjaoluga, mis tugevdab ka Degussa avalduste usaldusväärsust nende konkurentsivastaste koosolekute kirjelduse osas.

78 Kuuendaks, eespool punktis 77 viidatud koosolekutest osadel, sealhulgas rikkumise alguskuupäevaks loetud 23. jaanuaril 1997 toimunud koosolekul osales D., kes oli ICI Acrylicsis kõrgel ametikohal ja vastutas nii PMMA-vormisegu kui ka PMMA-plaatide tegevusvaldkonna eest. Arvestades, et hageja ei vaidle vastu nende koosolekute konkurentsivastasele laadile teist toodet puudutavas osas ega ka komisjoni hinnangule, mille kohaselt olid asjassepuutuvad ettevõtjad „iga nimetatud toote osas sõlmitud konkurentsivastase kokkuleppe tagajärgede suhtes väga tähelepanelikud” (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 223 ja eespool punkti 50 teine taane), on tegemist kaudse tõendiga selle kohta, et nendel koosolekutel arutati ka PMMA-vormisegu teemat.

79 Arvestades neid asjaolusid tuleb asuda seisukohale, et tervikuna moodustavad need kaudsete tõendite kogumi, mis on omavahel piisavalt kooskõlas, et toetada Degussa avaldusi PMMA-vormisegu alase keelatud kokkuleppe olemasolu kohta asjassepuutuval perioodil ja selles hageja osalemise kohta.

80 Seda järeldust ei muuda hageja argumendid Degussa avalduste asjassepuutuvuse kohta.

81 Nimelt vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei saa Degussa avaldusi tähelepanuta jätta ainult seetõttu, et tegemist on trahvide eest kaitse saamise taotluses esitatud avaldustega, mille tegid ettevõtja nõustajad (vt eespool punktid 59 ja 60). Lisaks, kuigi komisjon oli tõesti jätnud vaidlustatud otsusest välja Degussa avaldustel põhinevad teatud vastuväited (näiteks kõik vastuväited, mis olid seotud PMMA tootmiseks vajaliku toormaterjaliga MMA), olid tema etteheited siiski üldiselt põhjendatud, nagu nähtub eespool märgitust. Seda tõendab muu hulgas asjaolu, et kolm muud ettevõtjat, nimelt hageja, Atofina ja Lucite esitasid taotlused koostööteatise alusel seoses keelatud kokkuleppega, mille olemasolu Degussa väitis. Liiatigi ei vaidlusta rikkumise asetleidmist vaidlustatud otsuse peale esitatud hagiavaldustes (kohtuasjad T-206/06, T-217/06 ja T-216/06) ükski nendest ettevõtjatest, välja arvatud hageja käesoleva väite raames. Täpsemalt, hageja ise on kaudselt kinnitanud Degussa trahvide eest kaitse saamise taotluse asjassepuutuvust, sest ta võttis omaks osalemise keelatud kokkuleppes PMMA- plaatide ja PMMA-sanitaartoodete osas.

82 Kuna erinevalt sellest, mida väidab hageja, toetavad Degussa avaldusi piisavalt muud tõendid, ei saa nõustuda hageja argumendiga, et trahvisumma kindlaksmääramiseks tema rikkumise raskuse hindamisel ei saa võtta arvesse rikkumise osategu, mis puudutab PMMA-vormisegu.

83 Tuleb ka märkida, et hagejal ei ole õigus, väites sisuliselt, et rikkumise kvalifitseerimine üheks vältavaks rikkumiseks, mis on seotud kolme PMMA-tootega, sealhulgas vormiseguga (vt eespool punkt 49), ei saa mõjutada käesoleva väite analüüsi.

84 Kõigepealt tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võib EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumine seisneda mitte üksnes üksikus teos, vaid ka mitmes teos või koguni vältavas tegevuses. Sellele tõlgendusele ei saa vastu vaielda põhjendusega, et üks või enam nendest tegudest või vältavast tegevusest

võib ka iseenesest ja eraldiseisvalt endast selle sätte rikkumist kujutada (vt selle kohta eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 81). Kui erinevad teod kuuluvad „ühtsesse plaani" nende identse eesmärgi tõttu, mis rikub konkurentsitingimusi ühisturul, siis on komisjonil õigus nende tegude eest vastutusele võtta rikkumises kui tervikus osalemise eest (vt selle kohta eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 258 ja seal viidatud kohtupraktika), isegi kui on tõendatud, et asjassepuutuv ettevõtja osales otseselt ainult ühes või teatud arvus rikkumise osategudes (vt Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF ja UCB *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punkt 161 ja seal viidatud kohtupraktika).

85 Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab komisjon selleks, et tuvastada ettevõtja osavõtt niisugusest ühest kokkuleppest, tõendama, et ettevõtja nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik kavandatava tegevuse sisust või teiste ettevõtjate poolt sellise tegevuse elluviimisest samadel eesmärkidel või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja aktsepteeris selle riski võtmist (eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 87, ning eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 83).

86 Neil asjaoludel tuli komisjonil selleks, et panna hagejale süüks üks ja vältav rikkumine tervikuna ja seejärel määrata trahvisumma, ainult tõendada, et hageja teadis või pidi teadma, et osaledes PMMA-plaate ja PMMA-sanitaartooteid puudutavas keelatud kokkuleppes, liitub ta kogu kartelliga, mis puudutab kolme PMMA-toodet (vt selle kohta Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-28/99: Sigma Tecnologie *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1845, punkt 45, ja eespool punktis 60 viidatud kohtuotsus Bolloré jt *vs.* komisjon, punkt 209).

87 Eespool analüüsitud asjaolud olid aga selleks täiesti piisavad.

88 Täpsemalt, tuleb meenutada, et PMMA-vormisegu teemal konkurentsivastaste kontaktivõttude toimumine asjassepuutuval perioodil nähtub kolme ettevõtja, st Degussa, Lucite'i ja Atofina avaldustest.

89 Lisaks ei vaidle hageja vastu oma vastutusele samal perioodil toime pandud PMMA-plaatide ja PMMA-sanitaartoodetega seotud rikkumise eest. Samuti ei vaidlusta ta seda, et iseenesest esines üks rikkumine. Täpsemalt, olenemata mõnedest katkendlikest argumentidest repliigis, ei üritagi hageja kahtluse alla seada eespool punktides 49 ja 50 esitatud põhjuseid, mille alusel komisjon tuvastas, et toime on pandud üks rikkumine.

90 Nii ei sea hageja kahtluse alla muu hulgas komisjoni seisukohta, mille kohaselt oli tema esindaja, kes osales konkurentsivastastel koosolekutel (mis tema sõnul puudutasid muid tooteid), vastutav uurimise esemeks oleva mitme toote eest ja „oli või pidi olema seega teadlik" niisuguste mitut toodet hõlmavate kokkulepete olemasolust. Samuti ei vaidle ta vastu komisjoni kinnitusele, et ta on „täielikult integreeritud" tootja ja „iga nimetatud toote osas sõlmitud konkurentsivastase kokkuleppe tagajärgede suhtes väga tähelepanelik[…]" (vt eespool punkti 50 teine ja neljas taane).

91 Ent isegi kui eeldada, et komisjoni kogutud tõenditest ei piisa, et tuvastada hageja otsene osalus rikkumise osateos, mis puudutas PMMA-vormisegu, on nad täiesti piisavad selleks, et tõendada vähemalt selle tootega seotud konkurentsivastase kontaktivõttude toimumist asjassepuutuval perioodil ja seda, et üks rikkumine puudutas ka seda toodet. See nähtub muu hulgas kolme ettevõtja, st Degussa, Lucite'i ja Atofina üksteist toetavatest avaldustest.

92 Nendest kaalutlustest piisab, et tõendada vähemalt seda, et hageja teadis või pidi teadma, et osaledes PMMA-plaatide ja PMMA-sanitaartoodetega seotud keelatud kokkuleppes, liitub ta kogu kartelliga, mis puudutab kolme PMMA-toodet.

93 Seda arvestades võis trahvisumma kindlaksmääramiseks hageja rikkumise raskuse hindamisel võtta arvesse tema vastutust ühe tervikliku rikkumise eest ning seetõttu tuleb tagasi lükata sellel alusel esitatud trahvi vähendamise nõue.

94 Lõpuks tuleneb kõigest eeltoodust, et hageja väidetav kaitseõiguste rikkumine seoses 26. oktoobri 1999. aasta koosolekuga ei too kaasa mingeid tegelikke tagajärgi käesoleva väite hindamise seisukohast ning hageja vastav argument tuleb seega tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

95 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata esiteks osas, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2, ja teiseks osas, millega toetatakse nõuet vähendada Üldkohtu täielikku pädevust teostades trahvisummat.

*Teine väide, mille kohaselt puudub vaidlustatud otsuses põhjendus seoses trahvi „põhisummaga"*

96 Hageja heidab komisjonile ette seda, et viimane ei selgitanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 336 määratud trahvi lähtesumma (32,5 miljonit eurot) väljaarvutamise meetodit, takistades nii Üldkohtul uurimast vaidlustatud otsust trahvisumma kindlaksmääramise „kõige olulisema parameetri" seisukohast. Nimelt piirdus komisjon põhjenduste esitamisega selle kohta, miks ta kvalifitseeris rikkumise väga raskeks rikkumiseks ning jagas ettevõtjad kolme kategooriasse nende suhtelise suuruse alusel. Ent ta ei selgitanud, kuidas ta jõudis igale kategooriale määratud trahvini, ega ka seda, miks hagejale määratud trahv ületas tuntavalt suunistes väga raskete rikkumise suhtes kehtestatud piirmäära 20 miljonit. Nii rikkus komisjon oma põhjendamiskohustust, mis on sätestatud EÜ artiklis 253.

97 Selle kohta tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on olulised vorminõuded, milleks on ka põhjendamiskohustus, määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel määratud trahvisumma arvutamisel täidetud, kui komisjon märgib oma otsuses asjaolud, mis võimaldasid tal määratleda rikkumise raskuse ja kestuse (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-248/98 P: KNP BT *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-9641, punkt 42; 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-291/98 P: Sarrió *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-9991, punkt 73, ja 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punkt 463).

98 Käesolevas asjas möönis hageja ise, et vaidlustatud otsuses märkis komisjon esiteks põhjused, miks ta kvalifitseeris rikkumise väga raskeks, ja teiseks põhjused, miks ta otsustas jagada ettevõtjad kolme kategooriasse ja määrata igale kategooriale erineva trahvi lähtesumma.

99 Lisaks lubab vaidlustatud otsuse põhjenduste 319–336 uurimine tuvastada, et komisjon esitas selles küsimuses tõesti piisava põhjenduse. Täpsemalt, vaidlustatud otsusest nähtub selgelt, et trahvi lähtesumma tugineb rikkumise laadile, mis tehti kindlaks vaidlustatud otsuse jaos 4.2 esitatud peamisi tunnuseid arvestades (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 320), asjaomase geograafilise turu suurusele, st EMP territoorium (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 330), ning ettevõtjate erinevale kohtlemisele, et võtta arvesse nende tegelikku majanduslikku suutlikkust konkurentsi oluliselt kahjustada, mida on hinnatud nende PMMA-toodete müügist saadud käibe alusel, mille osas nad kartellis osalesid (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 332–334). Selles kontekstis mainis komisjon samuti PMMA-toodete kõikide turgude suurust 2000. ja 2002. aasta mahus ja väärtuses väljendatuna (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 333). Neid asjaolusid arvestades ei ole faktiliselt põhjendatud hageja argument, et komisjon ei selgitanud, miks hagejale süüks pandud rikkumise raskus õigustab niisuguse trahvi lähtesumma määramist.

100 Kuna hageja kritiseerib konkreetse põhjenduse puudumist summa kohta 32,5 miljonit eurot, mis määrati teise kategooriasse liigitatud ettevõtjatele, nagu temagi, siis piisab, kui meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei pane põhjendamiskohustus komisjonile kohustust esitada oma otsuses trahvide arvutamise meetodiga seotud arvandmed (eespool punktis 97 viidatud kohtuotsus Sarrió *vs.* komisjon, punkt 80, ja eespool punktis 97 viidatud 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 464). Sellest tuleneb, et komisjon ei olnud kohustatud EÜ artikli 253 alusel ka täiendavalt õigustama oma valikut määrata hageja trahvi lähtesummaks 32,5 miljonit eurot (vt selle kohta ka eespool punktis 41 viidatud kohtuotsus Microsoft *vs.* komisjon, punkt 1361).

101 Mis puudutab hageja argumenti, et sisuliselt ei ole eespool punktis 100 viidatud kohtupraktika käesolevas asjas kohaldatav, arvestades trahvi lähtesumma taset, siis piisab, kui märkida, et viidatud kohtupraktikat kohaldati ka juhtumis, milles komisjon oli määranud palju kõrgema lähtesumma kui käesolevas asjas (eespool punktis 41 viidatud kohtuotsus Microsoft *vs.* komisjon, punkt 1361). Samuti ei muuda eespool punktis 100 antud hinnangut hageja argument, et tema trahvi lähtesumma ületas „tuntavalt" väga rasketele rikkumistele ette nähtud piirmäära 20 miljonit eurot. Lisaks tuleb meenutada, et nimetatud piirmäär on ainult miinimumsumma, mille suunised niisugustele rikkumistele kehtestavad, sest suunistes on sätestatud, et „võimalikult" määratav trahvisumma on „rohkem kui 20 miljonit [eurot]".

102 Seega tuleb teine väide tagasi lükata osas, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2. Lisaks ei õigusta selles väites esitatud argumendid ka Üldkohtu täieliku pädevuse teostamise raames trahvisumma vähendamist.

*Kolmas väide, mille kohaselt ei ole komisjon täitnud oma kohustust jagada „trahvi põhisumma" ära hageja ja Lucite'i vahel*

103 Hageja toonitab, et nii tema ise kui Lucite osalesid järjestikku eeldatud rikkumises kui rikkumise esemeks oleva ühe ja sama varakogumiku omanikud ning et seetõttu on nad panustanud ainult „ühe raskusega" rikkumisse. Seetõttu oleks hageja arvates tulnud trahvisumma, mis vastab sellele „ühele raskusele", nende vahel ära jagada, et vältida „iga ettevõtja õigusrikkumisega konkurentsile avaldatud tegeliku mõju" kahekordset arvessevõtmist, mis on suuniste kohaselt rikkumise raskuse kindlaksmääramisel asjakohane parameeter. Trahvisumma arvutati aga nii, nagu hageja ja Lucite oleksid mõlemad konkurentsi mõjutanud eraldi ja samaaegselt. See arvutusmeetod tõi kaasa ühe rikkumise eest palju suuremasummalise trahvi ainult seetõttu, et vahetus ettevõtte omanik, mitte aga seetõttu, et konkurentsile võis tekkida teatud täiendav kahju või et hageja pani toime teatud rikkumise. Seega rikkus komisjon võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtet.

104 Kõigepealt tuleb tagasi lükata komisjoni argumentatsioon, et käesolev väide on vastuvõetamatu. Nimelt tuginetakse sellele väitele eespool punktis 36 viidatud nõuete toetuseks ja kui see väide on põhjendatud, tähendab see hagejale määratud trahvi vähendamist. Seega vastupidi sellele, mida väidab komisjon, vaidlustab hageja oma trahvisumma, mitte kolmandale isikule määratud trahvisumma.

105 Edasi tuleb märkida, et kuigi käesoleva väite pealkiri viitab trahvi „põhisummale", nähtub hageja esitatud menetlusdokumentidest selgelt, et see puudutab ainult „trahvi raskustegurit", täpsemalt, trahvi lähtesummat 32,5 miljonit eurot, mis on määratud vaidlustatud otsuse põhjenduses 336. Ülejäänu osas tuleb märkida, et hageja ei vaidle käesolevas väites vastu komisjoni hinnangutele, millele viidatakse eespool punktides 25 ja 26.

106 Seega tuleb uurida, kas komisjon oli kohustatud selle trahvi lähtesumma jagama hageja ja Lucite'i vahel, nagu väidab hageja.

107 Tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse kohaselt osalesid hageja ja Lucite rikkumises sama vara kaudu, milleks oli ICI Acrylics, üksus, mille esimene ettevõtja võõrandas teisele 2. novembril 1999, ehk umbes rikkumise perioodi poolepeal. See kuupäev on ka rikkumise eest hageja ja Lucite'i vastutuse „jaotuse" kuupäev (vt eespool punkt 21). Lisaks võttis komisjon nende kahe ettevõtja erineval kohtlemisel arvesse Lucite'i sama käivet 2000. aastal. Selle alusel määras ta kindlaks nende trahvi lähtesummad – 32,5 miljonit eurot mõlemale ettevõtjale (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 334 ja 336).

108 Neid asjaolusid arvestades võib mõistlikult eeldada, et kui ICI Acrylics omanik ei oleks vahetunud, oleks komisjon trahvisumma arvutuse sama meetodit kasutades määranud ühe trahvi lähtesumma 32,5 miljonit eurot, mis oleks määratud sellele ühele omanikule. Seega on põhjendatud hageja etteheide, et ICI Acrylics üleandmine juba iseenesest mõjutas vaidlustatud otsuses määratud trahvide kogusummat.

109 Kuid hageja argument, et komisjon oleks pidanud toimima teisiti ja jagama trahvi lähtesumma kahe asjassepuutuva ettevõtja vahel, tuleb tagasi lükata.

110 Esiteks tuginetakse selles argumendis sisuliselt eeldusele, et rikkumise raskuse hindamine peab olema rangelt seoses „mõjuga konkurentsile" või sellele tekitatava „kahjuga", ning et seetõttu on hageja ja Lucite kui ICI Acrylicsi järjestikused omanikud panustanud ainult „ühe raskusega" rikkumisse. Selles küsimuses tugineb hageja suuniste sõnastusele, mille kohaselt tuleb rikkumise raskuse hindamisel arvesse võtta „iga ettevõtja rikkumise tegelikku mõju konkurentsile". [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna suuniste eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

111 See eeldus on aga väär.

112 Nimelt ei ole väljakujunenud kohtupraktika kohaselt konkurentsivastase tegevuse mõju sobiva trahvisumma hindamisel iseenesest määrav kriteerium (Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-194/99 P: Thyssen Stahl *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-10821, punkt 118, ja 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-534/07 P: Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-7415, punkt 96). Rikkumise raskusaste tuleb kindlaks määrata suure hulga tegurite põhjal, nagu juhtumi eripärased asjaolud, selle kontekst ja trahvide hoiatav mõju (vt Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs*. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punktid 241 ja 242 ja seal viidatud kohtupraktika), ning näiteks tahtluse aspektiga seotud tegurid võivad omada suuremat tähtsust kui tegevuse mõjuga seotud tegurid, eelkõige juhul, kui tegemist on oma laadilt raskete rikkumistega (vt eespool viidatud kohtuotsus Thyssen Stahl *vs*. komisjon, punkt 118, ja kohtuotsus Prym ja Prym Consumer *vs*. komisjon, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).

113 Lisaks ei ole hageja suuniste tervet teksti arvesse võtnud. Nimelt on suuniste punktis 1A sätestatud, et „[r]ikkumise raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust". Nende kriteeriumide põhjal „[j]agunevad rikkumised kolme kategooriasse: kerged rikkumised, rasked rikkumised ja väga rasked rikkumised". Väga raskete rikkumiste kohta täpsustavad suunised muu hulgas, et „[n]eed on üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid" ja et võimalik trahvi lähtesumma on „rohkem kui 20 miljonit [eurot]". Lisaks on suunistes ette nähtud, et „[i]gas kategoorias […] võimaldab väljapakutud trahviastmik rakendada ettevõtjate suhtes erinevat kohtlemist vastavalt toimepandud rikkumise laadile".

114 Suuniste rõhuasetus on seega selgelt rikkumise laadil kui rikkumise raskuse hindamise määraval teguril trahvi lähtesumma kindlaksmääramise kontekstis (vt selle kohta ka Üldkohtu 8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-73/04: Carbone-Lorraine *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-2661, punkt 91). Rikkumise konkreetse mõju osas näevad suunised ette kriteeriumi „tegelik mõju turule", mis puudutab rikkumist tervikuna ja mitte eraldi iga ettevõtja tegevuse mõju (vt selle kohta Euroopa Kohtu 12. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-554/08 P: Carbone-Lorraine *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 21 ja 24), täpsustades, et seda võetakse arvesse ainult siis, kui see on mõõdetav.

115 Lisaks leidis komisjon vaidlustatud otsuses, et vaidlusaluse rikkumise „tegelikku mõju EMP turule on võimatu mõõta" ja seetõttu kinnitas ta, et trahvisumma kindlaksmääramisel ei tuginenud ta „spetsiifiliselt konkreetsele mõjule, mida rikkumine turule avaldas" (vaidlustatud otsuse põhjendus 321). Seega järeldas komisjon rikkumise laadile antud hinnangu alusel, arvestades selle peamisi tunnuseid, mis olid välja toodud vaidlustatud otsuse jaos 4.2 (vt vaidlusaluse vaidlustatud otsuse põhjendus 320), ja asjakohase geograafilise turu suurust (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 330), et käesolevas asjas on tegemist väga raske rikkumisega.

116 See lähenemine, mida hageja ka ei vaidlusta, on kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga, mille kohaselt võib horisontaalseid hinnakartelle või turgude jagamise kokkuleppeid samuti lugeda väga rasketeks rikkumisteks ainuüksi nende laadi tõttu, ilma et komisjon peaks tõendama rikkumise tegelikku mõju turule (eespool punktis 112 viidatud Euroopa Kohtu otsus Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon, punkt 75, ja 24. septembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Group Bank jt *vs*. komisjon, EKL 2009, lk I-8681, punkt 103).

117 Mis puudutab hageja viidatud kriteeriumi „iga ettevõtja rikkumise tegelik mõju konkurentsile", siis see on sätestatud suuniste punkti 1A eelviimases lõigus, milles on märgitud, et „[k]ui rikkumine hõlmab mitut ettevõtjat (nt kartellid), võib mõnel juhul osutuda vajalikuks kasutada kõigis kolmes kategoorias kindlaksmääratud summade puhul kaalutegureid, et võtta arvesse konkreetse juhtumi kaalu ja seega iga ettevõtja rikkumise tegelikku mõju konkurentsile, eeskätt juhul, kui samalaadseid rikkumisi toimepanevate ettevõtjate suurus erineb üksteisest oluliselt". Seega on tegemist ainult vabatahtlikult arvessevõetava kriteeriumiga, mis võimaldab trahvi lähtesummat muuta juhul, kui rikkumise on toime pannud mitu ettevõtjat, ning see ei ole nimetatud summa kindlaksmääramiseks määrav kriteerium. Lisaks ei puuduta see kriteerium mitte teatud rikkumises osalenud ettevõtjatest eraldi iga ettevõtja tegevuse konkurentsivastase mõju ulatuse määratlemist, vaid trahvi lähtesumma kindlaksmääramiseks nende objektiivsete erinevuste arvessevõtmist, mis võivad ettevõtjate vahel esineda, nagu oluline erinevus nende suuruses.

118 Eeltoodust tuleneb, et isegi kui eeldada, et ICI Acrylics omaniku vahetus ei toonud endaga kaasa mingit täiendavat kahju konkurentsile, nagu väidab hageja, ei võimalda see asjaolu järeldada, et hageja ja Lucite panustasid ainult „ühe raskusega" rikkumisse ja et trahvi lähtesumma oleks seetõttu tulnud nende vahel ära jagada.

119 Teiseks ei võeta hageja argumendis, mis puudutab vajadust jagada trahvi lähtesumma tema ja Lucite'i vahel, arvesse asjaolu, et kaalutlused, mille alusel nimetatud summa kindlaks määrati (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 319–336), on täielikult talle kohaldatavad.

120 Tuleb toonitada, et vaidlustatud otsuse kohaselt olid nii hageja kui Lucite toime pannud selle otsuse artiklis 1 tuvastatud rikkumise. Nimelt ei vaidle hageja vastu oma vastutusele niisuguse rikkumise eest (vt eespool punkt 40). Samuti ei vaidle ta vastu komisjoni hinnangule, mille kohaselt tuli teda pidada iseenesest „ettevõtjaks [EÜ] artikli 81 kohaldamise seisukohast" (vaidlustatud otsuse põhjendus 288).

121 Lisaks ei vaidle hageja vastu rikkumise raskusele antud hinnangule, mille komisjon esitas vaidlustatud otsuse põhjendustes 319–331, ega ka erineva kohtlemise kontekstis komisjoni antud hinnangule, et Lucite'i PMMA-toodete müügi käive 2000. aastal on sobiv näitaja ICI Acrylics suuruse ja majandusliku võimsuse kohta asjakohasel turul (vaidlustatud otsuse põhjendus 334).

122 Eeltoodut arvestades tähendab hageja argumentatsioon tegelikult nõuet, et teda koheldaks trahvi lähtesumma osas eelistatult võrreldes vaidlustatud otsuse teiste adressaatidega ainult seetõttu, et ta võõrandas rikkumise esemeks oleva vara.

123 Kuid rikkumine, mille ta toime pani, ei muutunud ainult sellest kergemaks. Hagejale määrati seega täpselt sama trahvi põhisumma, mis talle oleks määratud siis, kui ta ICI Acrylicsi 2. novembril 1999 Lucite'ile võõrandamise asemel oleks rikkumise samal kuupäeval lihtsalt lõpetanud.

124 Sellest tuleneb, et erinevalt sellest, mida väidab hageja, ja hoolimata asjaolust, et ta osales keelatud kokkuleppes sama varaga kui hiljem Lucite, pani ta toime rikkumise, mille raskus õigustas komisjoni poolt talle määratud trahvi lähtesummat. Seetõttu ei saa nõustuda tema argumendiga, et see trahvi lähtesumma oleks tulnud tema ja Lucite'i vahel ära jagada.

125 Hageja muud argumendid ei ole sellised, mis seda järeldust muudaksid.

126 Esiteks väidab hageja, et trahvi „„kestuse" parameetri jaotus" tema ja Lucite'i vahel ei ole piisav. Nimelt on suunistes sätestatud meetodi kohaselt trahvi põhisummale kõige suurem mõju trahvi „„raskuse" parameetril", kuna lähtesummat suurendatakse ainult 10% iga rikkumise aasta kohta. Seega kuna puudub „lineaarne suhe" rikkumise kestuse ja trahvi põhisumma vahel, siis ületaks isegi siis, kui „„kestuse" parameeter" hageja ja Lucite'i vahel „ära jagada", nende põhisummade summa seda trahvisummat, mis oleks välja arvutatud juhul, kui ICI Acrylicsi omanik oleks jäänud samaks.

127 Tuleb meenutada, et hageja trahvi põhisumma määrati kindlaks tema enda rikkumises osalemise kestuse alusel (vt eespool punkt 26). Seega nagu komisjon õigesti toonitab, „jaotati" trahvi „„kestuse" parameeter" hageja ja Lucite'i vahel ära.

128 On tõsi, nagu viitab hageja, et hageja ja Lucite'i trahvide põhisummade kokkuliitmisel ületab saadud tulemus summat, mis oleksid andnud arvutused juhul, kui ICI Acrylics omanik oleks jäänud samaks (vt eespool punkt 108). Kuid tuleb märkida, et tegemist on ainult suunistes ettenähtud meetodi kohaldamise tagajärjega ja need suunised väljendavad poliitikat, mida komisjon trahvide määramisel kavatses järgida. Arvestades kaalutlusruumi, mis komisjonil selles suhtes on (vt selle kohta Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 1825, punktid 105–109), võib ta raskuse ja kestuse kriteeriumide vahel niisuguse suhte luua.

129 Seega ei võimalda asjaolu, et rikkumise raskuse kriteeriumil oli käesolevas asjas trahvi põhisumma kindlaksmääramisel suurem kaal kui rikkumise kestuse kriteeriumil, nõustuda hageja argumendiga, et trahvi „„raskustegur" tuleb ära jagada" tema ja Lucite'i vahel.

130 Lisaks kui käesolevas asjas oleks loodud „lineaarne suhe" rikkumise kestuse ja trahvi põhisumma vahel, st kui trahvi lähtesumma oleks läbi korrutatud aastate arvuga, mille jooksul ettevõtja keelatud kokkuleppest osa võttis, oleks see olnud hagejale ebasoodne, viies suurema põhisummani kui see, mis talle määrati.

131 Teiseks tuleb tagasi lükata hageja argumentatsioon komisjoni kinnituse kohta vastuväiteteatises, mille kohaselt „juhul, kui vara omandanud ettevõtja jätkab [EÜ] artikli 81 ja/või EMP lepingu artikli 53 rikkumist, tuleb vastutus rikkumise eest jagada rikkumise esemeks oleva vara müüja ja ostja vahel" (vastuväiteteatise punkt 347).

132 Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei sisalda see kinnitus mingit täpsustust „raskusteguri" tema ja Lucite'i vahelise võimaliku jaotuse küsimuses. Nagu nähtub selgelt ka komisjoni kasutatud mõistetest ja selle paigutusest vastuväiteteatise jaos 5.6, puudutab see kinnitus lihtsalt rikkumise eest vastutuse jagunemist rikkumise esemeks oleva vara müüja ja ostja vahel vastuväiteteatise adressaatide kindlaksmääramise kontekstis. Sama järeldus tuleb teha ka ühes joonealuses märkuses tehtud viite suhtes komisjoni 21. detsembri 1988. aasta otsuse 89/190/EÜ EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetluses (IV/31.865, PVC) (EÜT 1989, L 74, lk 1) põhjendusele 43. Lisaks tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses on komisjon rikkumise eest vastutus hageja ja Lucite'i vahel nii ära jaganud (vt eespool punkt 21).

133 Kolmandaks väidab hageja, et oma varasemas otsustuspraktikas kohaldas komisjon meetodit, mis seisnes trahvisumma jagamises perioodide alusel, mille jooksul rikkumise toime pannud üksus omanikele kuulus.

134 Selles küsimuses piisab, kui meenutada, et komisjoni eelnev otsustuspraktika ei ole konkurentsiasjades trahvide määramisel õiguslikuks raamistikuks, kuna komisjonil on selles valdkonnas lai kaalutlusõigus, mille teostamisel ei ole ta seotud oma varem antud hinnangutega (vt eespool punktis 112 viidatud kohtuotsus Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).

135 Igal juhul ei sea hageja kahtluse alla komisjoni argumenti, mille kohaselt erinevalt käesolevast asjast oli otsuse puhul, millele ta viitab, tegemist iseseisva õigusvõimega tütarettevõtja võõrandamisega. See on aga trahvisumma kindlaksmääramisel väga oluline faktiline erinevus, kuna ICI Acrylicsil õigusvõimet ei olnud, ei saanud talle ka trahvi määrata. Järelikult ei saa hageja käesolevas asjas igal juhul tulemuslikult viidata komisjoni otsustuspraktikale, mis on seotud tütarettevõtja võõrandamisega rikkumise perioodil.

136 Lõpuks tuleb märkida, et käesolevas väites mainib hageja ka proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist. Kuid ta ei esita selle kohta konkreetseid argumente lisaks nendele, mida on eespool analüüsitud ja mis puudutavad komisjoni väidetavat kohustust „jagada ära „raskustegur"", kuna võõrandamisega ei tekitatud konkurentsile täiendavat kahju. Seega tuleb ka need argumendid tagasi lükata.

137 Seega tuleb kolmas väide tagasi lükata osas, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2. Lisaks ei õigusta selles väites esitatud argumendid ka Üldkohtu täieliku pädevuse teostamise raames trahvisumma vähendamist.

*Neljas väide, et trahvi lähtesumma suurendamine hoiatava mõju tagamiseks ei olnud kohane*

138 Käesolev väide jaguneb kaheks osaks. Väite esimeses osas väidab hageja, et hoiatava mõju tagamiseks trahvi lähtesumma suurendamise kindlaksmääramisel ei arvestanud komisjon tema tegelikku rahalist suutlikkust. Väite teises osas väidab hageja teise võimalusena, et komisjon on rikkunud proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

Väite esimene osa, mille kohaselt ei ole komisjon arvestanud hageja tegelikku rahalist suutlikkust

139 Hageja väidab, et trahvi lähtesumma suurendamisel 50% piisavalt hoiatava mõju tagamiseks ei võetud arvesse tema tegelikku reaalset rahalist suutlikkust. Nagu ta uurimise käigus tõendas, ei väljendanud seda õigesti tema käive, millest komisjon trahvi suurendamisel lähtus. Tema arvates on käibe kriteerium küll asjakohane kui „märk" ettevõtja majanduslikust võimsusest või kui selle „ligilähedane näitaja", kuid sellest ei piisa juhul, kui asjassepuutuv ettevõtja esitab oma majandusliku võimsuse kohta muid tõendeid. Seetõttu tuleb trahvi suurendamine tühistada.

140 Selle kohta tuleb kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 337 leiab komisjon, et väga raskete rikkumiste kategoorias lubab võimalike määratavate trahvide astmik määrata ka trahvisummad tasemel, mis tagab nende piisava hoiatava mõju „arvestades iga ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust". Hageja suuruse ja majandusliku võimsuse hindamiseks võttis komisjon arvesse tema ülemaailmset käivet 2005. aastal, mis oli viimane majandusaasta enne seda majandusaastat, mille jooksul võeti vastu vaidlustatud otsus (8,49 miljardit eurot), ja ta otsustas kohaldada hageja trahvile kordajat 1,5 (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 349 ja 350).

141 Seda arvestades märkis komisjon vastuseks hageja argumentidele seoses tema majandusliku suutlikkuse hindamiseks käibest lähtumisega, et käibe kriteerium on ettevõtja majandusliku suutlikkuse ja võimsuse mõistlik ja tõhus näitaja ja et ta kohaldas käesolevas asjas seda kriteeriumi võrdselt kõigi ettevõtjate suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 347).

142 Edasi, seoses hoiatamise mõistega tuleb meeles pidada, et see on üks elementidest, millega trahvi arvutamisel arvestada tuleb. Väljakujunenud praktikast tuleneb nimelt, et EÜ artikli 81 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 rikkumise eest määratavate trahvide eesmärk on karistada ettevõtjaid õigusvastase tegevuse eest ja hoiatada nii neid kui ka ülejäänud turuosalisi liidu konkurentsieeskirjade rikkumise eest tulevikus. Seega võib komisjon trahvisumma arvutamisel võtta arvesse muu hulgas asjassepuutuva ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-289/04 P: Showa Denko *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-5859, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).

143 Ettevõtja suuruse ja koguvahendite arvestamine trahvi piisavalt hoiatava mõju tagamiseks on seotud mõjuga, mida nimetatud ettevõtjale soovitakse avaldada, kuna karistus ei tohi muu hulgas ettevõtja rahalise suutlikkusega võrreldes olla tühine (Euroopa Kohtu 17. Juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-413/08 P: Lafarge *vs.* komisjon, EKL 2010, lk I-5361, punkt 104). Nii on ka otsustatud, et hoiatuseesmärki, mida komisjon võib trahvisummat kindlaks määrates taotleda, on võimalik nõuetekohaselt saavutada ainult siis, kui lähtutakse ettevõtja olukorrast päeval, mil trahv määratakse (Üldkohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/02: Degussa *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-897, punkt 278).

144 Käesolevas asjas ei vaidle hageja vastu iseenesest komisjoni õigusele võtta trahvi kohandamiseks arvesse ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust. Kuid ta vaidleb vastu käibe kriteeriumi asjakohasusele tema suuruse ja majandusliku suutlikkuse hindamiseks.

145 Tuleb märkida, et Euroopa Kohus on järjepidevalt asunud seisukohale, et ettevõtja kogukäive on – olgugi ligikaudne ja ebatäiuslik – ettevõtja suuruse ja majandusliku võimsuse näitaja (vt eespool punktis 112 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 243, ja seal viidatud

kohtupraktika). Seega on juba otsustatud, et komisjonil on trahvisumma kindlaksmääramisel tasemel, mis tagab trahvi piisavalt hoiatava mõju, lubatud arvesse võtta ettevõtja kogukäivet (eespool punktis 142 viidatud Euroopa Kohtu otsus Showa Denko *vs.* komisjon, punktid 15–18, ja 22. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-266/06 P: Evonik Degussa *vs.* komisjon ja nõukogu, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 120; Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2473, punkt 96).

146 Seega kuigi kohtupraktikas kinnitatakse selgesõnaliselt, et ettevõtja kogukäive on „märk" tema suurusest ja majanduslikust võimsusest, mis võib olla „ligikaudne" ja „ebatäiuslik", nõustutakse selles samal ajal nimetatud kriteeriumist lähtumisega selleks, et määrata kindlaks hoiatava mõju tagamiseks trahvi suurendamise määr. See lahendus annab vaieldamatult komisjonile võimaluse tugineda trahvisummade kindlaksmääramisel objektiivsele kriteeriumile ning kohaldada seda ühetaoliselt kõigile ettevõtjatele.

147 Sellest tuleneb, et iseenesest etteheitest, et ettevõtja käive kajastab ainult ligikaudselt ja ebatäiuslikult tema majanduslikku võimsust, ei piisa selleks, et nimetatud kriteeriumi asjakohasus hoiatava mõju tagamiseks trahvi suurendamise määra kindlaksmääramisel kõrvale jätta.

148 Tõsi, nagu seda sisuliselt väidab hageja, ei saa tähelepanuta jätta eesmärki, mida trahvi niisuguse suurendamisega tahetakse saavutada, st kohandada trahvi nii, et see oleks tühine või vastupidi liiga suur, eriti ettevõtja rahalist suutlikkust arvestades (vt eespool punkt 143 ja eespool punktis 143 viidatud Üldkohtu otsus Degussa *vs.* komisjon, punkt 283, ja 18. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-410/03: Hoechst *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-881, punkt 379).

149 Kuid hageja esitatud tõendid ei võimalda tuvastada, et tema käive, millest komisjon lähtus, kajastas tema rahalist suutlikkust niivõrd valesti, et käesolevas asjas seda eesmärki ei täidetud.

150 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja ei esita ühtegi konkreetset tõendit oma argumentide ja arvandmete toetuseks, sest hagiavalduses ei viidata selles küsimuses ühelegi dokumendile.

151 Edasi tuleb märkida, et hageja piirdub hagiavalduses sellega, et ta viitab pensioniväljamaksete kohustusele, mis on suurem, kui tema mõõtmed seda arvata lubavad, samuti võlgnevusele seoses ühe 1997. aastal toimunud ostutehingu rahastamisega, selgitamata seejuures täpsemalt, kuidas konkreetselt nende kohustuste olemasolu mõjutas tema 2005. aasta käibe asjakohasust, millest komisjon lähtus.

152 Seega tuleb täheldada, nagu seda teeb õigesti ka komisjon, et tegemist on asjaoludega, mis puudutavad mitut aastat ja mis ei pruugi seega olla usaldusväärne näitaja ettevõtja majandusliku võimsuse kohta vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal, ning millel on lisaks üldjuhul vältimatult mõju ettevõtja käibele. Samuti kinnitab hageja ise hagiavalduses, et asjassepuutuv võlgnevus „mõjutas tema tegevust". Hageja ei ole ka kahtluse alla seadnud komisjoni argumenti, et asjassepuutuvad kohustused kajastusid vältimatult tema käibes.

153 Lisaks tuleb toonitada, et hageja ei selgita, miks ei kajasta käibe kriteerium põhjustel, mis ta välja tõi, õigesti tema rahalist suutlikkust. Ta piirdub lihtsalt komisjoni kohaldatud trahvi suurendamise tühistamise nõudega. Tuleb aga märkida, et see asetaks hageja samasse olukorda Barlo ja Lucite'iga, kelle trahvi hoiatamise eesmärgil ei suurendatud. Nende kahe ettevõtja 2005. aasta käibed olid vastavalt 4% ja 13% hageja käibest (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 36 ja 46). Veenvate tõendite puudumise tõttu ei saa seega nõustuda argumendiga, et hageja käive kajastas tema rahalist suutlikkust väga valesti.

154 Sellest järeldub, et hageja ei ole suutnud ümber lükata komisjoni hinnangut, mille kohaselt on käive „tema majandusliku suutlikkuse ja võimsuse mõistlik ja tõhus näitaja" (vaidlustatud otsuse põhjendus 347). Seega vastupidi hageja väidetule võis komisjon tema käibele tugineda selleks, et määrata kindlaks sobiv trahvi suurendamise määr (vt eelkõige eespool punktid 146 ja 147).

155 Lisaks tuleb tagasi lükata hageja argument, et komisjon ei uurinud rahalise suutlikkuse kohta talle haldusmenetluses esitatud tõendeid. Esiteks on tegemist lihtsa hagejapoolse kinnitusega, mida ei toeta ükski konkreetne tõend, nagu viide tõenditele, mille komisjon on tähelepanuta jätnud. Teiseks ja igal juhul nähtub vaidlustatud otsusest, et komisjon uuris hageja argumente, mille kohaselt kajastas tema käive tema rahalist suutlikkust liialdatult, järeldades, et käive on tema majandusliku suutlikkuse ja võimsuse mõistlik ja tõhus näitaja (vaidlustatud otsuse põhjendused 343 ja 347). Kuigi komisjon ei vastanud üksikasjalikult igale hageja argumendile, ei võimalda see asjaolu iseenesest järeldada, et neid argumente ei uuritud.

156 Lõpuks väidab hageja ka seda, et vajadust trahvi suurendada tuli käesolevas asjas seda enam põhjendada, et nagu ta tõendas, ei olnud ükski rikkumise tegelik autor tema töötaja ega vastutaval ametikohal isik, ükski tema juhtkonna liige ei hõlbustanud rikkumise toimepanemist ja trahvisumma oli juba niigi väga kõrge.

157 Piisab, kui meenutada, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 337–350 suurendas komisjon rikkumise raskuse hindamise raames trahvi lähtesummat selleks, et tagada trahvi „piisavalt hoiatav mõju, arvestades iga ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust” (vaidlustatud otsuse põhjendus 337). See trahvi arvutamise etapp tuleneb vajadusest kohandada lähtesummat, et tagada trahvi piisav hoiatav mõju, arvestades ettevõtja koguvahendeid ning tema võimet leida vajalikud vahendid trahvi maksmiseks. Seetõttu on selles kontekstis asjassepuutumatud ja seega tulemusetud hageja argumendid, et ükski rikkumise tegelik autor ei olnud tema töötaja ega vastutaval ametikohal isik ning et ükski tema juhtkonna liige ei hõlbustanud rikkumise toimepanemist.

158 Seega tuleb järeldada, et väite esimeses osas esitatud argumendid ei ole niisugused, mis seaksid kahtluse alla hageja trahvisumma suurendamise nii, nagu komisjon seda tegi vaidlustatud otsuse põhjendustes 349 ja 350.

159 Seega tuleb tagasi lükata väite esimene osa, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2.

Väite teine osa, mis puudutab proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist

160 Hageja on seisukohal, et isegi kui eeldada, et komisjonil oli õigus hoiatamise eesmärgil trahvi suurendada ainult käibe alusel, oli ta kohustatud vaidlustatud otsuse adressaate kohtlema võrdselt ja proportsionaalselt. Kuid hageja trahvi suurendamise määr oli proportsionaalselt suurem Atofinale kohaldatust ning järelikult rikub see proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

161 Selle kohta tuleb tõdeda, nagu teeb ka hageja, et käive, mida komisjon hageja puhul arvesse võttis (8,49 miljardit eurot), on tõesti kuusteist korda väiksem kui Atofina oma (143 miljardit eurot), ent hageja trahvi suurendamise määr (50%) on vaid neli korda väiksem kui Atofinale kohaldatu (200%).

162 Kuid arvestades põhimõtteid, millele hageja viitab, ei piisa sellest tähelepanekust, et tema trahvi suurendamise määra kahtluse alla seada.

163 Esiteks ei tähenda see erinev kohtlemine võrreldes teise ettevõtjaga iseenesest seda, et hageja trahvi suurendamine ei ole proportsionaalne eesmärgiga, mida sooviti saavutada – ehk vastavalt vaidlustatud otsuse põhjendusele 337 eesmärgiga määrata tema trahv tasemel, mis tagab selle piisavalt hoiatava mõju, arvestades hageja suurust ja majanduslikku võimsust. Hageja ei esita aga väite käesolevas osas selle kohta argumente.

164 Igal juhul, isegi kui eeldada, et hageja argument on põhjendatud, annaks see asjaolu tõttu, et selles keskendutakse Atofina olukorrale, tema trahvi suurendamise määraks ainult ligikaudu 12,5% (kuusteist korda väiksem suurendamine kui Atofinale kohaldatud 200%). Kuid võttes arvesse tema suurust ja majanduslikku võimsust, nagu see kajastub tema 2005. aasta käibes, ei piisaks sellisest suurendamisest seatud eesmärgi saavutamiseks.

165 Teiseks, isegi kui eeldada, et seda erinevust saab käsitada võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisena, ei pruugi selle tagajärjeks olla hageja õigus tema trahvi suurendamise olulisele vähendamisele.

166 Selles küsimuses märgib komisjon õigesti, et hageja üritab kohaldada „vastupidi" lahendit, mille Üldkohus tegi 29. aprilli 2004. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-1181, punktid 244–249). Kohtuasjas, milles tehti viidatud kohtuotsus, oli ettevõtja Showa Denko KK (edaspidi „SDK") käive kaks korda suurem ettevõtja VAW Aluminium AG (edaspidi „VAW") omast. Ent komisjon suurendas SDK trahvi kuus korda rohkem (150%) kui VAW trahvi (25%). Neid asjaolusid arvestades otsustas Üldkohus asendada SDK trahvi suurendamise määra määraga 50%, mis oli kaks korda suurem kui VAW-le kohaldatu.

167 Kuid see ei tähenda, et ettevõtja, nagu hageja, võiks enda kasuks tugineda väidetavale võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele asjaolu tõttu, et temast suurema ettevõtja trahvi ei suurendatud piisavalt palju, et arvesse võtta nende kahe ettevõtja suuruste erinevust.

168 Kolmandaks ja igal juhul tuleb hageja trahvi suurendamise määra põhjendatust võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast vajaduse korral uurida mitte ainult Atofinale, vaid ka teistele asjassepuutuvatele ettevõtjatele kohaldatud suurendamise määraga võrreldes.

169 Täpsemalt, nagu nähtub ka kohtupraktikast, ei saa lahendus, mille Üldkohus väite käesoleva osa uurimisel teeb, kaasa tuua asjassepuutuvas rikkumises osalenud ettevõtjate ebavõrdset kohtlemist (vt selle kohta eespool punktis 97 viidatud Euroopa Kohtu otsus Sarrió *vs.* komisjon, punkt 97, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-407/04 P: Dalmine *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-829, punkt 152).

170 Kuid hagiavalduses ei esita hageja selle kohta argumente.

171 Lisaks tuleb meenutada, et suurenevas järjekorras olid vaidlustatud otsuses kohaldatud trahvi suurendamise määrad järgmised:

— Barlo, kelle käive oli 310,85 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 46), trahvi ei suurendatud;

— Lucite, kelle käive oli umbes 1,14 miljardit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 36), trahvi ei suurendatud;

— kontserni Total kolm äriühingut (Arkema, Altuglas ja Altumax), kelle käive oli 5,71 miljardit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 14), trahvi suurendati „teoreetiliselt" 25% (kordaja 1,25), et välja arvutada trahvi suurendamise määr korduva rikkumise eest, mille need kolm äriühingut olid toime pannud (vt vaidlustatud otsuse 233. joonealune märkus). Lisaks vähendas Üldkohus nende äriühingute poolt vaidlustatud otsuse peale esitatud hagiavaldusi lahendades neile määratud trahvisummasid, arvutades trahvi üldsumma ümber, kohaldades hoiatava mõju suurendamise määra 25% (Üldkohtu 7. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas T-217/06: Arkema France jt *vs.* komisjon, EKL 2011, lk II-2593, punktid 339 ja 340);

— hageja, kelle 2005. aasta käive oli 8,49 miljardit eurot, trahvi suurendati 50% (kordaja 1,5);

— Degussa, kelle käive oli 11,75 miljardit eurot, trahvi suurendati 75% (kordaja 1,75);

— Atofina (kontserni Total viis äriühingut) trahvi suurendati 200% (kordaja 3) Total SA 2005. aasta käibe alusel, milleks oli 143,168 miljardit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 349 ja 350).

172 Seega nähtub vaidlustatud otsusest selgelt, et Atofina juhtum on niisuguse ettevõtja spetsiifiline juhtum, kelle käive on väga palju suurem kõigi teiste asjassepuutuvate ettevõtjate käivetest. Komisjoni lähenemine teiste ettevõtjate seisukohast oli aga ühtne, sest ta suurendas trahve 25%, 50% ja 75% nende ettevõtja puhul, kelle käive oli vastavalt 5,71 miljardit eurot, 8,49 miljardit eurot ja 11,75 miljardit eurot.

173 Tõsi, komisjon ei järginud täpselt matemaatilisi vahekordi ja eriti on suhteline erinevus (protsentuaalselt) Arkema ja hageja trahvi suurendamise määras (+100%) suurem kui erinevus nende käivetes (+48%), kuid see erinevus on väiksem hageja ja Degussa vahel (+50% trahvi suurendamise osas ja +38% käivete osas).

174 Kuid sellest viimati nimetatud tõdemusest ei piisa, et tuvastada hageja viidatud põhimõtete rikkumine. Nimelt arvestades kaalutlusruumi, mis komisjonil selles valdkonnas on, ja hoiatamise eesmärki, mida vaidlusaluste trahvi suurendamistega soovitakse saavutada, ei saa komisjonilt võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtte alusel nõuda, et ta tagaks, et erinevused nendes trahvi suurendamiste määrades kajastaksid rangelt iga nendevahelist erinevust nende käibe aspektist (vt selle kohta ja analoogia alusel ka eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Evonik Degussa *vs.* komisjon ja nõukogu, punkt 122). Ka kohtupraktikast nähtub, et kuigi käive on asjakohane kriteerium trahvisumma määramiseks tasemel, mis tagab selle piisavalt hoiatava mõju, ei pruugi sobiva trahvi kindlaksmääramine olla käibel põhineva lihtsa aritmeetilise tehte tulemus (vt selle kohta eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, punkt 121, ja eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Evonik Degussa *vs.* komisjon ja nõukogu, punkt 120).

175 Sellest tuleneb, et nende ettevõtjate kohtlemisel, kes olid oma käivetelt sarnasemas olukorras Atofinaga kui hagejaga, ei saa tuvastada, et aset on leidnud võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine. Samas juhul, kui nõustuda hageja argumentatsiooniga, milles ta nõuab proportsionaalset kohtlemist ainult Atofina suhtes, st sisuliselt trahvi suurendamist suurusjärgus 12,5% (vt eespool punkt 164), siis tähendaks see ebavõrdset kohtlemist võrreldes teiste asjassepuutuvate ettevõtjatega.

176 Nende asjaolude taustal tuleb toonitada ka asjaolu, et hageja ei tee ühtegi märkust muu hulgas Lucite'i kohta. Tuleb aga meenutada, et hageja ja Lucite panid järjestikku rikkumise toime sama vara kaudu ja et komisjon määras neile mõlemale sama trahvi lähtesumma PMMA-toodete osas sama käibe alusel. Seega kuni selle hetkeni arvutati nende kahe ettevõtja trahvisummad välja sama moodi, kuid erinevalt hagejast ei suurendatud Lucite'i trahvi hoiatamise eesmärgil. Arvestades aga, et Lucite'i käive oli 7,5 korda väiksem kui hageja oma, ei saa väita, et hageja trahvi suurendamine 50% on vastuolus eespool viidatud põhimõtetega.

177 Neid asjaolusid arvestades tuleb tagasi lükata väite teine osa, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2.

178 Lisaks ei õigusta eespool toodud põhjustel Üldkohtu täieliku pädevuse teostamise raames trahvisumma vähendamist ka neljandas väites esitatud hageja argumendid, milles ta tugineb trahvi lähtesumma suurendamisele hoiatava mõju tagamiseks. Seetõttu tuleb see väide tervikuna tagasi lükata.

*Viies väide, mis puudutab õigustamata keeldumist vähendada trahvisummat komisjoniga tehtud koostöö eest*

179 Käesolev väide on jaotatud kahte ossa. Väite esimeses osas kritiseerib hageja komisjoni keeldumist vähendada tema trahvi koostööteatise alusel. Väite teises osas väidab hageja teise võimalusena, et komisjon oleks pidanud vähemalt tunnustama tema head koostööd väljaspool selle teatise kohaldamisala.

Väite esimene osa, mis puudutab keeldumist vähendada trahvisummat koostööteatise alusel

180 Väite selles osas tuginetakse sisuliselt kahele argumendile. Esiteks heidab hageja komisjonile ette seda, et ta järeldas vääralt, et tema esitatud tõenditel ei ole tema uurimises mingit lisaväärtust. Teiseks väidab ta, et ta esitas tõendeid hiljem võrreldes teiste ettevõtjatega komisjoni käitumise tõttu.

– Koostööteatise alusel esitatud taotluses esitatud tõendite lisaväärtuse väär hindamine

181 Kõigepealt tuleb meenutada, et komisjonil on trahvide arvutamise meetodi küsimustes lai kaalutlusõigus ning ta võib sellega seoses võtta arvesse mitut tegurit, mille hulgas on puudutatud ettevõtjate koostöö selle institutsiooni talituste poolt läbiviidava uurimise ajal. Komisjonil on lai kaalutlusõigus ettevõtja koostöö kvaliteedi ja kasu hindamisel, võrreldes muu hulgas teiste ettevõtjate panusega (Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-3921, punktid 81 ja 88).

182 Koostööteatise alusel trahvi vähendamine on õigustatud siis, kui esitatud informatsioon annab tunnistust ettevõtjapoolsest tõelisest koostööst, arvestades, et trahvisumma vähendamise eesmärk on premeerida ettevõtjat haldusmenetluse käigus tehtud koostöö eest, mis võimaldas komisjonil kergemini rikkumine tuvastada (vt selle kohta eespool punktis 116 viidatud kohtuotsus Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, punkt 305). Seega peab ettevõtja käitumine lihtsustama komisjoni ülesannet, mis seisneb liidu konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamises ja nende eest karistamises (vt eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punkt 499 ja seal viidatud kohtupraktika), ning väljendama tõelist koostöö tahet (eespool punktis 112 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 395 ja 396).

183 Trahvi vähendamise põhjust arvestades ei või komisjon jätta arvestamata esitatud informatsiooni kasulikkust, mis sõltub tingimata juba komisjoni valduses olevatest tõenditest (Üldkohtu 28. aprilli 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-456/05 ja T-457/05: Gütermann ja Zwicky *vs.* komisjon, EKL 2010, lk II-1443, punkt 221).

184 Lisaks, kuigi komisjon on kohustatud esitama põhjused, miks tema hinnangul on ettevõtja poolt koostööteatise alusel komisjonile esitatud tõendid sellise väärtusega, et need kas õigustavad või mitte trahvisumma vähendamist, on ettevõtja, kes soovib komisjoni seda otsust vaidlustada, kohustatud tõendama, et ilma teabeta, mille ettevõtja komisjonile vabatahtlikult edastas, ei oleks viimane suutnud rikkumist olulises osas tõendada ja seega vastu võtta trahve määravat otsust (eespool punktis 116 viidatud kohtuotsus Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, punkt 297).

185 Koostööteatises täpsustas komisjon, millistel tingimustel võib keelatud kokkuleppe suhtes komisjoni läbiviidava uurimise käigus temaga koostööd tegevaid ettevõtjaid vabastada neil muidu tasumisele kuuluvast trahvist või seda vähendada.

186 Täpsemalt märgib komisjon, et ettevõtjate puhul, kes ei täida trahvide eest kaitse saamise tingimusi, võib siiski vähendada kehtestatava trahvi määra (koostööteatise punkt 20). Vastavalt nimetatud teatise punktile 21 peab selleks, et ettevõtja trahvi saaks vähendada, „ettevõtja esitama komisjonile kahtlustatava rikkumise kohta tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus, ning lõpetama oma osaluse kahtlustatavas rikkumises hiljemalt tõendite esitamise ajal".

187 Lisaks on koostööteatise punktis 22 täpsustatud:

„Lisaväärtuse mõiste väljendab seda, mil määral esitatud tõendite laad ja/või üksikasjalikkus aitavad komisjonil kõnealuseid fakte tõendada. Hindamisel peab komisjon […] üldjuhul hiljem [koostatud tõenditest] väärtuslikumaks neid kirjalikke tõendeid, mis pärinevad sellest ajavahemikust, mida faktid puudutavad. Samamoodi peetakse kaudselt seotud tõenditest üldjuhul väärtuslikumaks kõnealuste faktidega otseselt seotud tõendeid."

188 Vaidlustatud otsuses märgib komisjon, et hageja esitas taotluse koostööteatise kohaldamiseks 18. oktoobril 2004, peale seda, kui komisjon oli saanud selle teatise alusel taotlused Degussalt (20. detsembril 2002), Atofinalt (3. aprillil 2003) ja Lucite'ilt (11. juulil 2003) (vaidlustatud otsuse põhjendus 416). Vaidlustatud otsuse põhjenduses 417 on märgitud, et koostööteatist kohaldades uuris

komisjon hageja panust avalduste esitamise kronoloogilises järjestuses, et kindlaks teha, kas sellel oli oluline lisaväärtus nimetatud teatise punkti 21 tähenduses. Nende kriteeriumide alusel tuvastas komisjon, et hageja esitatud tõenditel ei olnud olulist lisaväärtust koostööteatise tähenduses (vaidlustatud otsuse põhjendus 417).

189 Käesolevas asjas väidab hageja esiteks, et komisjon kohaldas tema trahvi vähendamise taotluse rahuldamata jätmiseks väära õiguslikku kriteeriumi, kuna komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 419, et hageja esitatud dokumendid ei võimaldanud tal „fakte tõendada". Hageja on aga seisukohal, et koostööteatise punkti 21 kohaselt on õige kriteerium hoopis see, kas tõendid aitavad komisjonil fakte tõendada.

190 See argument ei ole faktiliselt põhjendatud ja tuleb tagasi lükata.

191 Nimelt nagu märgitud eespool punktis 188, nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 416–419 selgelt, et lähtudes „olulise lisaväärtuse" kriteeriumist kohaldas komisjon õigesti koostööteatise asjakohast sätet, st selle punkt 21 (vt eespool punkt 188). Lisaks kinnitas komisjon 11. augusti 2005. aasta kirjas, teavitades hagejat tema taotluse rahuldamata jätmisest, mille viimane nimetatud teatise alusel oli esitanud, et „[hageja] esitatud tõenditel ei ole olulist lisaväärtust [koostööteatise] punktide 21 ja 22 tähenduses", märkides seega ära, milline on asjakohane kriteerium.

192 Teiseks väidab hageja sisuliselt, et tema esitatud tõendid vastavad koostööteatise punktides 21 ja 22 kehtestatud nõuetele.

193 Selle kohta tuleb meenutada, et eespool punktis 184 viidatud kohtupraktika kohaselt tuleb hagejal tõendada, et need nõuded on täidetud. Tuleb aga toonitada asjaolu, et kuigi hageja viitas hagiavalduses üldsõnaliselt ja tõenditele tuginemata suurtele jõupingutustele, mis ta tegi komisjoniga koostöö tegemiseks, viidates „infotehnoloogia spetsialistide mitme päeva tööle" ja „rohkem kui tuhat tundi kestnud sõltumatute nõustajate uurimisele", mis viis komisjonile „failisalvestussüsteemidest ja serveritest välja võetud 168 dokumendi" vabatahtliku esitamiseni, tugineb ta käesoleva argumendi argumentatsioonis tegelikult mõnele dokumendile, mis pärinevad vaidlustatud otsuse põhjendustes 101, 104, 115 ja 156 kirjeldatud rikkumise ajast. Ta leiab, et need dokumendid toetasid komisjoni seisukohta ja aitasid kaasa tema uurimisele, kuna ta viitab nendele vaidlustatud otsuses ning kuna tegemist on selles uurimises haruldaste rikkumise ajast pärit dokumentidega. Lisaks omistatakse koostööteatises niisugustele rikkumise ajast pärit dokumentidele väga suur väärtus.

194 Kuid need argumendid ei saa seada kahtluse alla komisjoni hinnangut.

195 Esiteks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 101 viidatud hageja ettevõttesisest e-kirja, siis viidatakse selles kokkuleppele tõsta hindu 1998. aasta teises kvartalis ja valatud plaatide 5%-le hinnatõusule Ühendkuningriigi turul alates 1. jaanuarist 1999 (vt vaidlustatud otsuse 27. joonealune märkus). Samuti on vaidlustatud otsuse põhjenduses 156 viidatud dokumentides mainitud hinnatõusu 1998. aasta teiseks poolaastaks. Kuid nagu märgib komisjon, nähtub vaidlustatud otsusest (vt näiteks vaidlustatud otsuse põhjendused 155, 157 ja 158), et enne nende dokumentide kättesaamist oli ta juba teadlik aruteludest hinna üle ja Euroopa tasemel hinnatõusukokkulepetest 1998. aasta teiseks poolaastaks.

196 Tõsi, nagu hageja toonitab, võimaldas vaidlustatud otsuse põhjenduses 101 viidatud dokument komisjonil näidata viisi, kuidas antud konkurentsivastased koosolekud toimusid. Samuti nähtub vaidlustatud otsuse põhjenduses 156 viidatud dokumentidest, kuidas hinnatõuse rakendati. Ent tegemist on vaid teabega, mis võimaldab asetada hinnatõusud konteksti, mille kohta komisjonil oli juba piisavaid tõendeid.

197 Teiseks, mis puudutab hageja kaht ettevõttesisest e-kirja, millele viidatakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 104 ja 31. joonealuses märkuses selleks, et tuua näiteid asjaolu kohta, et hinnatõuse alati ei rakendatud (vt vaidlustatud otsuse 31. joonealune märkus), siis tuleb märkida, et enne nende dokumentide

saamist oli komisjon sellest asjaolust juba teadlik ning tal oli selle kohta tõendeid, nagu nähtub vaidlustatud otsuse mitmest põhjendusest (vt näiteks vaidlustatud otsuse põhjendused 110, 120, 123, 125, 128, 129, 134, 140, 143, 148, 167 ja 184). Hageja välja toodud asjaolu, et tegemist on ainsate vaidlustatud otsuse jaos 4.2.3 „Hinnakokkulepete täitmine ja järelevalve" viidatud dokumentidega, mis on pärit rikkumise ajast, ei ole iseenesest sellist laadi, milles nähtuks selle oluline lisaväärtus.

198 Kolmandaks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 115 viidatud koosoleku protokolli, siis kinnitab nimetatud dokument ainult seda, et viidatud kuupäeval toimus hageja ja Degussa kohtumine, kuid teabe selle kohtumise konkurentsivastasuse kohta esitas komisjonile Degussa. Lisaks tuleb mainida, et käesolevas hagiavalduses toonitab hageja just seda, et nimetatud dokumendist nähtub asjassepuutuva kohtumise õiguspärasus, ning seetõttu ei saa ta tulemuslikult väita, et sellel oli komisjoni jaoks oluline lisaväärtus.

199 Veel tuleb toonitada, et hageja ei vaidle vastu komisjoni hinnangule, mille kohaselt oli tal ajal, mil ta eespool viidatud dokumendid sai, asjaolude tõendamiseks juba piisavalt otsustavaid tõendeid, mis pärinesid teistelt ettevõtjatelt. Hageja leiab aga, et vastavalt koostööteatisele ei tule vastata küsimusele, kas komisjon oli juba saanud „piisavalt tõendeid", et tõendada oma seisukoha põhjendatust, vaid küsimusele, kas need tõendid „toetasid" seda seisukohta. Hageja arvates saab seisukohta alati – olenemata sellest, kui kindel see on – toetada täiendavate või paremate tõenditega, eelkõige rikkumise ajast pärit dokumentidega.

200 Selle argumentatsiooniga ei saa nõustuda. Nimelt tähendab see sisuliselt, et igat tõendit, millele keelatud kokkuleppeid puudutavas otsuses viidatakse, ja veelgi enam igat rikkumise ajast pärit dokumenti tuleks pidada koostööteatise tähenduses „olulist lisaväärtust" andvaks tõendiks, mis õigustab trahvisumma vähendamist. Niisugune lahendus oleks aga vastuolus eespool punktides 181–183 meenutatud kohtupraktikaga.

201 Nii on näiteks otsustatud, et avaldus, mis piirdub juba komisjoni käsutuses oleva avalduse teataval määral kinnitamisega, ei lihtsusta tegelikult oluliselt komisjoni tööd ja see ei ole piisav, et õigustada trahvisumma vähendamist koostöö alusel (vt eespool punktis 183 viidatud kohtuotsus Gütermann ja Zwicky *vs.* komisjon, punkt 222 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellest tuleneb, et ainult asjaolu, et dokumendist on komisjonile mõningane kasu ja et ta viitab sellele oma otsuses, ei õigusta trahvisumma vähendamist koostöö alusel.

202 Lisaks tuleb märkida, et hageja keskendub oma argumentatsioonis koostööteatise punkti 22 sõnastusele, mille kohaselt tuleb kontrollida, mil määral „esitatud tõendi[d] […] aitavad komisjonil kõnealuseid fakte tõendada". Ent sellest punktist nähtub selgelt, et selles antakse mõiste „lisaväärtus" definitsioon, samas kui trahvisumma vähendamise sobivuse hindamisel on asjakohaseks kriteeriumiks selle teatise punktis 21 märgitud „oluline lisaväärtus". Hageja ei üritagi aga selgitada, kuidas tema viidatud dokumendid lihtsustasid „oluliselt" komisjoni tööd.

203 Eeltoodust tuleneb, et hageja ei ole tõendanud, et eespool punktis 188 viidatud komisjoni järelduses on tehtud ilmne hindamisviga.

204 Seega tuleb käesolev argument tagasi lükata.

– Komisjoni vastutus selle eest, et hageja esitas tõendeid võrreldes teiste ettevõtjatega hilinemisega

205 Hageja heidab komisjonile ette seda, et viimase tõttu esitas ta oma taotluse koostööteatise alusel hilinemisega.

206 Esiteks väidab ta, et komisjon jättis täitmata uurimisest teatamise kohustuse rohkem kui aasta pärast seda, kui ta oli sellest teavitanud teisi keelatud kokkuleppes osalenuid.

207 Selles küsimuses tuleb toonitada, et hageja ei viita ühelegi kaitseõiguse rikkumisele, mis oleks tulenenud väidetavalt hilisest teabest uurimise kohta. Ta väidab aga sisuliselt, et kahjustati tema võimalusi saavutada komisjoniga koostöö eest trahvi vähendamine.

208 Tuleb meenutada, et esimene menetlustoiming, mis hageja suhtes uurimises tehti ja milleks oli teabenõude saatmine, toimus 29. juulil 2004 (vt eespool punkt 10). Degussa esitas trahvide eest kaitse saamise taotluse 20. detsembril 2002 ja muid puudutatud ettevõtjaid (Atofina, Barlo ja Lucite) teavitati uurimisest kindlasti 25. märtsil 2003, kuupäeval, mil alustati kontrolli läbiviimist nende ruumides (vt eespool punkt 7). Lisaks esitasid Atofina ja Lucite 3. aprillil 2003 ja 11. juulil 2003 koostööteatise alusel oma vastavad taotlused, mis rahuldati (vt eespool punktid 8 ja 28).

209 Seega erineb hageja olukord kõigi teiste vaidlustatud otsuse adressaatide olukorrast, kes võisid taotleda koostööteatise alusel trahvi vähendamist, sest tema suhtes tehti esimene menetlustoiming alles kuusteist kuud pärast neid ettevõtjaid. Kuid nagu nähtub ka eeltoodust (vt näites eespool punkt 183), võib koostööteatise alusel taotluse esitamise aeg olla trahvi vähendamise väljavaadete seisukohast määrava tähtsusega.

210 Kuid vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei muuda see kaalutlus õigusvastaseks hinnangut komisjoniga tema poolt tehtud koostöö kasulikkuse suhtes ega vii sellel alusel trahvi vähendamiseni.

211 Esiteks, hageja ei viita ühelegi õigusnormile, millest tuleneks komisjoni kohustus selles staadiumis kas teda teavitada konkreetselt uurimisest või teha tema suhtes menetlustoiminguid, et võimaldada tal esitada õigeaegselt taotlus koostööteatise alusel.

212 Lisaks, vastates Üldkohtu küsimusele, möönis hageja kohtuistungil selgelt esiteks, et ta võis, nagu teisedki asjassepuutuvad ettevõtjad, esitada taotluse koostööteatise alusel ajal, millal ta seda teha soovis, ja teiseks, et toimikus olevatest tõenditest nähtub, et ta võis sellest, et metakrülaatide sektoris oli käimas uurimine, olla teadlik juba palju aega enne tema suhtes tehtud esimesi menetlustoiminguid (vt ka tagapool punktid 216 ja 217).

213 Kõigepealt tuleb muu hulgas meenutada, et nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), mis kehtis kuni 30. aprillini 2004, artiklitest 11 ja 14, ning pärast nimetatud kuupäeva kohaldatava määruse nr 1/2003 artiklitest 18–20 tuleneb selgelt, et komisjon „võib" teha menetlustoiminguid, nagu esitada teabenõuded või viia läbi kontrolle. Nagu komisjon ka väidab, ei kohusta ükski säte teda neid meetmeid võtma ühel ajal kõigi puudutatud ettevõtjate suhtes.

214 Lisaks kinnitas komisjon käesolevas asjas Üldkohtu küsimusele vastates, et alates Lucite'ilt kirja saamist 7. aprillil 2003 ehk natuke aega pärast 25. märtsi 2003. aasta kontrolli läbiviimist, oli ta teadlik hageja võimalikust seotusest juhtumiga. Ta märkis aga, et uurimise vahetute vajaduste seisukohast ei pidanud ta vajalikuks hagejaga sel ajal ühendust võtta. Nimelt arvestades, et rikkumise toime pannud kaubandusüksus ICI Acrylics oli võõrandatud Lucite'ile, eeldas komisjon, et viimane oli ettevõtja, kes oli selles staadiumis keelatud kokkuleppe kohta küsimustele vastamiseks paremas positsioonis, sest tal oli juurdepääs asjassepuutuvatele dokumentidele ja personalile.

215 Kuna hageja sellele hinnangule kohtuistungil vastu ei vaielnud, tuleb tuvastada, et otsus mitte teha hageja suhtes menetlustoiminguid enne 29. juulit 2004 põhines objektiivsetel asjaoludel.

216 Teiseks ja igal juhul esitas komisjon vastuseks Üldkohtu kirjalikule küsimusele kaks dokumenti, mis tõendavad, et komisjon avalikustas asjassepuutuva uurimise läbiviimise 14. aprillil 2003 ning Lucite tegi selle teatavaks 17. juunil 2003, ehk enne 11. juulit 2003, mil ta esitas koostööteatise alusel oma taotluse, ja palju aega enne 18. oktoobrit 2004, mil hageja sellel eesmärgil oma taotluse esitas.

217 Neid asjaolusid arvestades ei saa hageja väita, et tema poolt koostööteatise alusel taotluse hilise esitamise põhjustas komisjoni käitumine. Lisaks tunnistas hageja kohtuistungil Üldkohtu küsimusele vastates, et arvestades eespool viidatud dokumente võis ta olla teadlik, et käimas oli uurimine. Ta märkis, et edaspidi keskendub ta oma argumentides komisjoni vastu pigem viisile, kuidas viimane käitus suhtluses Lucite'iga (vt tagapool punkt 219 jj).

218 Sellest tuleneb, et argumendid uurimise läbiviimisest väidetavalt hilise teatamise kohta tuleb tagasi lükata.

219 Teiseks heidab hageja komisjonile ette seda, et viimane teavitas Lucite'i sellest, et hageja ei ole uurimisest teadlik ning soovitas Lucite'il teda sellest mitte informeerida.

220 Lisaks oli hageja kohtuistungil seisukohal, et viis, kuidas komisjon käitus suhtluses Lucite'iga, mis väljendus muu hulgas sellele ettevõtjale saadetud 8. mai 2003. aasta kirjas, on käsitatav hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisena. Nimelt teavitas komisjon Lucite'i sellest, et hageja ei olnud veel koostööteatise alusel taotlust esitanud ning nii ei kohelnud ta selle teatise kohaldamise seisukohast puudutatud ettevõtjaid võrdselt. Tuginedes lahendile, mille Üldkohus tegi eespool punktis 148 viidatud kohtuotsuses Hoechst *vs.* komisjon, nõuab hageja seega trahvisumma vähendamist eespool viidatud põhimõtete rikkumise tõttu.

221 Selles küsimuses tuleb kõigepealt märkida, et oma menetlusdokumentides ei ole hageja sõnaselgelt viidanud hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele käesolevas kontekstis. Ent ta kritiseeris väga viisi, kuidas komisjon käitus suhtluses Lucite'iga, kinnitades muu hulgas, et komisjoni käitumine põhjustas selle, et „teda ei teavitatud uurimisest võrdselt teiste keelatud kokkuleppes osalejatega" ja et komisjon „sekkus võistlusesse [tema] kahjuks". Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et kohtuistungil esitatud argumentatsiooniga täiendatakse hagiavalduses esitatud väidet ja sellel on väitega otsene seos ning see tuleb seega Üldkohtu kodukorra artikli 48 alusel tunnistada vastuvõetavaks (vt selle kohta Euroopa Kohtu kolmanda koja esimehe 13. novembri 2001. aasta määrus kohtuasjas C-430/00 P: Dürbeck *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-8547, punkt 17; Euroopa Kohtu 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6351, punktid 278 ja 279, ning Üldkohtu 21. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-231/99: Joynson *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2085, punkt 156), nagu märkis hageja ka kohtuistungil. Lisaks ei esitanud komisjon, kellel paluti selles küsimuses oma seisukoht esitada, selle argumentatsiooni vastuvõetavuse kohta mingit vastuväidet.

222 Edasi tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on juhul, kui liidu institutsioonil on oma ülesannete täitmiseks kaalutlusõigus, liidu õiguskorraga haldusmenetluse jaoks antud tagatiste järgimine veelgi suurema tähtsusega. Nende tagatiste hulka kuulub eelkõige pädeva institutsiooni kohustus uurida hoolsalt ja erapooletult kõiki käesolevas asjas tähtsust omavaid asjaolusid (Euroopa Kohtu 21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-269/90: Technische Universität München, EKL 1991, lk I-5469, punkt 14, ja Üldkohtu 24. jaanuari 1992. aasta otsus kohtuasjas T-44/90: La Cinq *vs.* komisjon, EKL 1992, lk II-1, punkt 86). See kohustus tuleneb hea halduse põhimõttest (vt selle kohta eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Volkswagen *vs.* komisjon, punkt 269, ja eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 129).

223 Mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtet, siis ei saa komisjon ettevõtjate koostöö hindamisel tähelepanuta jätta seda ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvat põhimõtet, mida vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale rikutakse siis, kui sarnaseid olukordi käsitletakse erinevalt või erinevaid olukordi käsitletakse ühetaoliselt, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 130 ja seal viidatud kohtupraktika).

224 Seega tuleb uurida komisjoni käitumist suhtluses Lucite'iga nende põhimõtete seisukohast.

225 Selles küsimuses tugineb hageja oma argumentatsioonis komisjoni ja Lucite'i kirjavahetusele haldusmenetluse käigus.

226 Kirjas, mille Lucite saatis 7. aprillil 2003, ehk natuke aega pärast 25. märtsil 2003 läbi viidud kontrolli ja enne tema poolt koostööteatise alusel taotluse esitamist, teavitas ta komisjoni kõigepealt sellest, et hageja oli 17. märtsi 2003. aasta kontrolli läbiviimise otsuses viidatud ajavahemikust enamuse jooksul „*business under investigation*" omanik ja kinnitas, et tema võimalik vastutus sai olla seotud ainult perioodiga alates 1999. aasta oktoobrist. Edasi esitas Lucite küsimuse, „kas komisjon [oli] võtnud ühendust ICI plc-ga või kavatse[s] seda uurimise käigus teha". Ta täpsustas, et „[j]uhul kui vastus on eitav, palub [ta] komisjonilt vastust küsimusele, kas viimasel on mingeid vastuväiteid, kui [tema] ICI PLC-ga ühendust võtaks ja vajalikul ajal annaks talle juurdepääsu ICI Acrylicsiga seotud töötajatele ja dokumentidele, et ta saaks ette valmistada oma kaitset".

227 8. mai 2003. aasta kirjas vastas juhtumiga tegeleva üksuse juht järgmist:

„[…] Ma annan Teile teada, et me ei võta seisukohta küsimuses, kas Lucite võtab ühendust ICI plc-ga. Ma juhin Teie tähelepanu siiski asjaolule, et käesolevas juhtumis on juba üks tingimuslik kaitse antud ja seetõttu saavad teised menetlusega seotud äriühingud taotleda leebemat kohtlemist ainult [koostööteatise] alusel. Lisaks saab leebemalt kohelda ainult üht konkreetset ettevõtjat. Seega ei ole võimalik taotleda leebemat kohtlemist kahel või kolmel äriühingul koos […]".

228 Hageja sõnul teavitati selle eespool viidatud komisjoni kirjaga Lucite'i asjaolust, et hageja ei olnud uurimisest teadlik. Lisaks väidab ta, et Lucite uskus kirjas ja hilisemates vestlustes nägevat komisjoni ettevaatlikku suhtumist hagejaga ühenduse võtmise küsimuses.

229 Selle tõlgenduse toetuseks viitab hageja ka Lucite'i hilisematele kirjalikele dokumentidele, mis esitati pärast 11. juulil 2003 tema poolt koostööteatise alusel taotluse esitamist, ja pärast seda, kui komisjon oli hagejat 29. juuli 2004. aasta teabenõudega ametlikult teavitanud uurimise toimumisest (vt eespool punkt 10).

230 Nii märkis Lucite'i advokaat hagejale adresseeritud 12. augusti 2004. aasta kirjas muu hulgas järgmist: „Nagu ma meie vestluses mainisin, esitati uurimise käigus seisukohti, millest nähtub, et komisjon ei pooldanud seda, et Lucite arutab juhtumit ICI-ga".

231 Hageja tugineb ka ühele 3. septembri 2004. aasta e-kirjale, mille Lucite'i advokaat saatis juhtumiga tegelevale komisjoni ametnikule ning milles ta märgib, et „ICI palus Lucite'ilt teatud dokumente ja ka tema abi, mida Lucite ei olnud lepingu alusel kohustatud andma". Lucite täpsustas ka, et ta „ei [tahtnud] neid palveid rahuldada ilma komisjonilt tema kirjalikku seisukohta saamata, eriti arvestades [tema] trahvisumma vähendamise taotlust […]" ning et see oli nii „osaliselt mulje tõttu, mille [talle] jätsid selleteemalised varasemad telefonivestlused ja kontaktid komisjoniga, et viimane ei olnud ICI-ga kontakteerunud ega soovinud, et [tema ise] seda teeks (kuigi komisjon oli 8. mai 2003. aasta kirjas ametlikult märkinud, et ta selles küsimuses seisukohta ei võta)".

232 Ühes Lucite'ile saadetud 7. septembri 2004. aasta kirjas märkis komisjon, et tal ei ole vastuväiteid sellele, et Lucite võimaldab hagejale juurdepääsu oma personalile ja dokumentidele. Samas väitis ta kindlalt vastu sellele, et ta andis Lucite'ile mis tahes juhiseid hagejaga kontakteerumise küsimuses.

233 Lõpuks, vastuseks sellele kirjale meenutas Lucite komisjonile saadetud 7. septembri 2004. aasta kirjas kõigepealt komisjoni 8. mai 2003. aasta kirja sisu ja märkis seejärel järgmist:

„Komisjoniga peetud telefonivestlustest ja kirjavahetusest (millele me võime vajaduse korral täpsemalt viidata) on Lucite'ile selge, et komisjon on otsustanud ICI-ga tänaseni ühendust mitte võtta.

Arvestades neid asjaolusid ning [koostööteatise] alusel komisjoniga tehtava täieliku ja süstemaatilise koostöö huve, järeldas Lucite –, mis oli meie arvates mõistlik järeldus –, et komisjon ei pooldaks seda, kui Lucite ICI plc-ga käesoleva uurimise raames ühendust võtaks, kuigi nagu Te toonitate oma tänases kirjas, ei andnud komisjon selles küsimuses ühtegi ametlikku „juhtnööri”.”

234 Vastupidi sellele, mida väidab hageja (vt eespool punkt 220), ei võimalda eespool viidatud kirjavahetus, muu hulgas komisjoni 8. mai 2003. aasta kiri tuvastada, et komisjon tegutses hea halduse või võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes.

235 Täpsemalt, sellest kirjavahetusest nähtub selgelt, nagu märgib õigesti ka komisjon, et ta ei anna Lucite’ile ühtegi ametlikku juhtnööri teemal, kas hagejaga tuleks uurimise küsimuses ühendust võtta. Nimelt kinnitas ta oma 8. mai 2003. aasta kirjas sõnaselgelt, et ta ei võta selles küsimuses seisukohta. Lisaks möönis Lucite ise oma kirjalikes dokumentides, et komisjon selliseid juhtnööre ei andnud, viidates ainult oma „muljele”, et komisjon „ei pooldanud [tema] ja [hageja] vahelist kontaktivõtmist”.

236 Lisaks ei piisa Lucite’i üldisest viitest telefonivestlustele või muudele kontaktidele komisjoniga (vt eespool punktid 231 ja 233) selleks, et tuvastada – arvestades komisjoni vastuargumente (vt eespool punkt 232) ja muude tõendite puudumist –, et talle tõesti niisugused juhised anti.

237 Samuti vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei maininud komisjon Lucite’ile, kas ta on juba hagejaga uurimise teemal ühendust võtnud või kas hageja on juba koostööteatise alusel taotluse esitanud.

238 Tõsi, Lucite võis 8. mai 2003. aasta kirja sõnastusest mõistlikult aru saada nii, et tema huvides ei olnud uurimise teemal hagejaga ühendust võtta, et võimaldada tal juurdepääsu tema töötajatele ja ICI Acrylicsiga seotud dokumentidele, et ta saaks ette valmistada oma kaitset. Nimelt ei piirdunud komisjon kinnitusega, et selles küsimuses ta „seisukohta ei võta”, vaid ta jätkas oma kirja, tuues sisuliselt välja, millistel tingimustel võib Lucite trahvisumma vähendamist taotleda, toonitades seejuures, et leebemat kohtlemist saab võimaldada ainult ühele konkreetsele ettevõtjale. Selle alusel võis Lucite ka eeldada, et hageja ei olnud selles staadiumis teadlik uurimise toimumisest ega olnud esitanud leebema kohtlemise taotlust.

239 Lisaks kinnitavad Lucite’i hilisemad kirjalikud dokumendid (vt eespool punktid 230, 231 ja 233) selgelt, et niisugune oli tõesti tema arusaam komisjoni positsioonist, mida viimane väljendas 8. mai 2003. aasta kirjas.

240 Kuid need kaalutlused ei võimalda järeldada, et rikutud on hageja viidatud põhimõtteid.

241 Nimelt ei sea hageja kahtluse alla 8. mai 2003. aasta kirjas komisjoni esitatud hinnangut, et leebemalt saab kohelda ainult üht konkreetset ettevõtjat ja et seega ei ole võimalik taotleda leebemat kohtlemist kahel äriühingul koos. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et komisjon ainult osundas selles kirjas Lucite’ile, milline on koostööteatise rakendamise kord.

242 Selle teatise sõnastust arvestades pidi Lucite aga ise aimama, et ühenduse võtmine hagejaga võis negatiivselt mõjutada tema trahvisumma vähendamise võimalusi. See nähtub ka tema 7. aprilli 2003. aasta kirjast (vt eespool punkt 226), milles ta palub just seda, et komisjon võtaks selles küsimuses seisukoha. Samuti, arvestades koostööteatisele omast loogikat, mis ärgitab iga ettevõtjat komisjoniga koostööd tegema enne teisi puudutatud ettevõtjaid, pidi Lucite uurimises kasutatava strateegia analüüsimisel igal juhul lähtuma eeldusest, et hageja oli tema potentsiaalne konkurent leebema kohtlemise osaliseks saamise „võistluses”.

243 Neid asjaolusid arvestades ei saa asuda seisukohale, et Lucite’iga eespool viidatud kontaktide tõttu komisjon „sekkus võistlusesse [hageja] kahjuks”, nagu viimane seda väidab (vt eespool punkt 221). Nimelt võis Lucite koostööteatist arvestades olla mõistlikult teadlik talle edastatud informatsioonist.

244 Seega Lucite'i otsust hagejaga uurimise teemal mitte ühendust võtta tuleb pidada tema enda nägemuse tulemuseks sellest, millised on tema huvid koostööteatise seisukohast. Eespool esitatust nähtub, et Lucite'i otsus oleks olnud teistsugune ainult juhul, kui komisjon oleks sõnaselgelt lubanud Lucite'il hagejaga ühendust võtta, samas talle kinnitades, et see ei mõjuta tema võimalusi koostöö küsimuses. Kuid hageja ei väida, et komisjon oli kohustatud Lucite'ile niisuguseid tagatisi andma hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte alusel, millele ta viitab, või ka koostööteatise alusel.

245 Seega erinevad käesoleva asja asjaolud selgelt selle kohtuasja asjaoludest, milles tehti eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, millele viitab hageja ning milles hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine tulenes asjassepuutuvat äriühingut avalikult diskrimineerivatest avaldustest, mis tehti koostööteatise kohaldamise raames (vt selle kohta eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 136). Nagu eespool esitatust nähtub, ei ole tõendatud, et käesolevas asjas oli tegu niisuguse olukorraga.

246 Seega tuleb tagasi lükata hageja argumendid hea halduse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta.

247 Lisaks ei saa hageja tulemuslikult viidata komisjoni käitumisele suhtlemisel Lucite'iga selleks, et seada kahtluse alla tema suhtes koostööteatise kohaldamist vaidlustatud otsuses.

248 Nimelt tuleb märkida esiteks, et koostööteatise kohaldamine põhineb rikkumise avastamiseks ja tuvastamiseks esitatud tõendite objektiivsele kasulikkusele antud hinnangul, ja teiseks, et selle eesmärk on motiveerida keelatud kartellide liikmeid omal algatusel komisjoniga koostööd tegema. Komisjoni ei saa aga pidada vastutavaks hageja koostöö piiratud ulatuse ega selle hilisuse eest. Need asjaolud põhjustas kas hageja ise, nagu nähtub ka toimikust, või teatud juhul ka objektiivne faktiline olukord, milles ta oli seoses ICI Acrylicsi võõrandamisega Lucite'ile. Täpsemalt tuleb meenutada, et hageja möönis käesolevas asjas, et ta võis olla uurimisest teadlik vähemalt alates 14. aprillist 2003 (vt eespool punktid 212, 216 ja 217).

249 Lisaks ei ole tõendatud, et vaidlustatud otsuse sisu oleks olnud selles küsimuses erinev, kui komisjon oleks oma 8. mai 2003. aasta kirjas piirdunud vaid Lucite'i taotluse suhtes seisukoha võtmata jätmisega. Eriti tuleb silmas pidada, et hageja ei sea kahtluse alla komisjoni 8. mai 2003. aasta kirjas väljendatud hinnangut, mille kohaselt ei olnud tema ja Lucite'i ühine asjakohane taotlus igal juhul võimalik.

250 Eeltoodust tuleneb, et tagasi tuleb lükata väite esimene osa, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2.

Väite teine osa, mis puudutab keeldumist tunnustada hageja koostööd väljaspool koostööteatise kohaldamisala

251 Teise võimalusena väidab hageja, et tal on õigus trahvisumma vähendamisele väljaspool koostööteatise kohaldamisala olulise vabatahtliku koostöö eest, mida ta uurimise käigus tegi. Hageja leiab, et ta tegi tõhusat ja kasulikku koostööd, esitades rohkem teavet, kui komisjon oli määruse nr 1/2003 artikli 18 alusel küsinud, esitades muu hulgas süüstavaid tõendeid, millele tema osas viidati vaidlustatud otsuses seoses PMMA-plaatidega.

252 Sellega seoses tuleb meenutada, et suuniste punkti 3 kuuendas taandes nägi komisjon ette kergendava asjaoluna selle, et ettevõtja teeb väljaspool koostööteatise kohaldamisala menetluses tõhusat koostööd.

253 Käesolevas asjas tuvastas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 392, et ta analüüsis eespool nimetatud sätte alusel seda, kas ühe asjassepuutuva ettevõtja koostöö võimaldas tal rikkumise olemasolu kergemini tuvastada. Arvestades nende koostöö ulatust ja väga piiratud väärtust ning seda,

et nad vaidlustasid fakte väljaspool seda väga piiratud koostööd, tõdes ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 393, et ei olnud ühtegi muud asjaolu, mis tooks endaga kaasa trahvisummade vähendamise väljaspool koostööteatise kohaldamisala, ning see vähendamine võis salajaste kartellide asjades olla igal juhul vaid erandlik.

254 Selles viimati nimetatud küsimuses viitab komisjon oma 20. oktoobri 2005. aasta otsusele K(2005) 4012 (lõplik), [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetluse kohta (Juhtum COMP/C.38.281/B2 – Toortubakas, Itaalia), milles ta võttis ettevõtjalt tingimusliku kaitse trahvide eest seetõttu, et see ettevõtja oli hiljem rikkunud koostöökohustust, mida ta vastavalt koostööteatisele täitma pidi. Komisjon vähendas siiski selle ettevõtja trahvisummat suuniste tähenduses kergendavate asjaolude esinemise eest, et võtta arvesse tema olulist panust komisjoni uurimisse.

255 Lisaks, mis puudutab täpsemalt hagejat, siis kinnitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 419 ka seda, et ta ei täitnud koostöö eest väljaspool koostööteatise kohaldamisala trahvisumma vähendamise tingimusi.

256 Esiteks leiab hageja, et komisjoni hinnang on väär, kuna see lubas väljaspool koostööteatise kohaldamisala vähendada trahvisummat ainult „erandlikel asjaoludel” (vaidlustatud otsuse põhjendus 393).

257 See argument tuleb tagasi lükata.

258 Nimelt ei saa suuniste punkti 3 kuuenda taande kohaldamise tagajärg olla see, et koostööteatiselt võetakse kasulik mõju. Nimetatud teatisest nähtub selgelt, et selles määratletakse raamistik, mis võimaldab premeerida komisjoni uurimises koostöö tegemise eest ettevõtjaid, kes osalesid liitu puudutavas salajases kartellis. Järelikult saab ettevõtjatele põhimõtteliselt võimaldada trahvi vähendamist koostöö eest vaid siis, kui nad täidavad nimetatud teatises ette nähtud tingimused.

259 Lisaks tuleb toonitada, et hageja ju esitas koostööteatise alusel taotluse ja tema koostöö jäi selle teatise kohaldamise raamesse, kuid seda peeti ebapiisavaks, et trahvisumma vähendamine oleks olnud õigustatud. Käesolev juhtum erineb seega selgelt asjast, milles tehti Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-2597), millele tugineb hageja. Nimelt selles viimati nimetatud asjas esitas asjassepuutuv ettevõtja komisjonile teavet seoses toimingutega, mille eest ta igal juhul ei oleks pidanud trahvi maksma ja seega ei kuulunud selline tegevus Üldkohtu hinnangul koostööteatise kohaldamisalasse. Neid asjaolusid arvestades leidis Üldkohus, et see ettevõtja oli siiski ära teeninud trahvisumma vähendamise suuniste punkti 3 kuuenda taandel alusel, arvestades muu hulgas seda, et tema koostöö võimaldas komisjonil tuvastada pikema rikkumise kestuse (eespool viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, punktid 294–298, 306 ja 311). Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei lubanud seega Üldkohus selles kohtuotsuses ettevõtja koostöö premeerimist isegi siis, kui ta ei täitnud koostööteatise tähenduses olulise lisaväärtuse kriteeriumi tingimusi.

260 Lisaks tuleb tagasi lükata ka hageja argument, mille kohaselt on trahvisumma vähendamine sisuliselt õigustatud juba ainult siis, kui ettevõtja esitab rohkem teavet kui komisjon määruse nr 1/2003 artikli 18 alusel küsib, esitades muu hulgas süüstavaid tõendeid.

261 Selgelt on otsustatud, et uurimise käigus ettevõtja tehtud koostöö ei anna õigust mingisugusele trahvisumma vähendamisele, kui see koostöö ei olnud midagi enamat kui määruse nr 1/2003 artiklist 18 tulenevate kohustuste täitmine (vt selle kohta Üldkohtu 10. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas T-12/89: Solvay *vs.* komisjon, EKL 1992, lk II-907, punktid 341 ja 342, ja eespool punktis 61 viidatud kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, punkt 451). Seevastu ei pruugi vastupidine olukord seda õigust anda. Nimelt võivad isegi süüstavad tõendid komisjonile vaid

mõningast kasu anda, eriti võrreldes teiste ettevõtjate poolt varem esitatuga. Teabe kasulikkus on aga komisjoniga koostöö eest trahvisumma vähendamise taotlusele hinnangu andmisel määrava tähtsusega (vt eespool punktid 181–183).

262 Sellest tuleneb, et komisjon leidis õigesti, et suuniste punkti 3 kuuendat taanet tuleks salajaste kartellide puhul kohaldada erandjuhul.

263 Teiseks, hageja väidab, et igal juhul oli käesolevas asjas täidetud „erandlike asjaolude" kriteerium. Ta täpsustab, et ta tegi olulisi jõupingutusi rikkumise ajast pärit dokumentide esitamiseks, millele hiljem viidati vaidlustatud otsuses, ja seda arvestades asjaolu, et ta oli müünud ICI Acrylicsi viis aastat enne uurimise algust, et ta ei olnud teadlik ühestki asjassepuutuvast faktist ja et teda oli uurimisest kõrvale jäetud kuni selle hilise staadiumini ning et teda koheldi koostöömenetluses ebasoodsalt „ilma õiguspärase põhjuseta".

264 Selle kohta piisab, kui märkida, et nagu nähtub ka eeltoodust, ei ole hageja ümber lükanud komisjoni hinnangut, et kõigist tema poolt komisjonile edastatud 168 dokumendist sisaldasid osad ainult üldist teavet, näiteks keelatud kokkuleppe täitmise teatud aspektide kohta, kuid ükski nendest dokumentidest ei võimaldanud komisjonil tuvastada faktilisi asjaolusid, arvestades teavet, mis oli juba tema käsutuses (vaidlustatud otsuse põhjendus 419).

265 Vastust küsimusele, kas käesoleva asja asjaolud on nii „erandlikud", et õigustavad trahvisumma vähendamist väljaspool koostööteatise kohaldamisala, ei saa anda uurimiseks edastatud teabe kvaliteeti ja objektiivset kasulikkust silmas pidamata (vt selle kohta eespool punktides 181–183 viidatud kohtupraktika).

266 Eeltoodust tuleneb, et hageja esitatud teabe kasulikkus oli väga piiratud, sest see ei võimaldanud komisjonil tuvastada rikkumise toimepanemist, ulatust ega kestust (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 259 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, punktid 302 ja 311).

267 Neid asjaolusid arvestades ei saa hageja viidatud ja eespool punktis 263 korratud asjaolud õigustada trahvisumma vähendamist komisjoniga tehtud koostöö eest. Lisaks tuleb meenutada, et hageja väidab vääralt, et koostööteatise alusel tema poolt taotluse hilise esitamise põhjustas komisjoni käitumine (vt eespool punktid 212, 216 ja 217).

268 Lõpuks tuleb uurida hageja argumenti, mille kohaselt rikkus komisjon tema koostöö arvesse võtmisest keeldumisel võrdse kohtlemise põhimõtet, sest ta kohtles hagejat sama moodi nagu neid keelatud kokkuleppes osalejaid, kes koostööd ei teinud, kuigi nad ei olnud temaga analoogses olukorras.

269 Tuleb meenutada, et ettevõtjate tehtud koostöö hindamisel ei tohi komisjon rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet (eespool punktis 259 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, punkt 308 ja seal viidatud kohtupraktika).

270 Nimetatud põhimõte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt Euroopa Kohtu 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-227/04 P: Lindorfer *vs*. nõukogu, EKL 2007, lk I-6767, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

271 Hageja ei tõenda käesolevas asjas selle põhimõtte rikkumist.

272 Esiteks, hageja ei sea kahtluse alla komisjoni kinnitust, et ta kohtles hagejat samamoodi nagu kõiki teisi keelatud kokkuleppes osalejaid, kes esitasid taotluse koostööteatise alusel, hinnates nendest igaühe esitatud tõendeid.

273 Teiseks, hageja ei tõenda, et ta oli erinevas olukorras kui Barlo, st ainus vaidlustatud otsuse adressaat, kes niisugust taotlust ei esitanud, ja kelle trahvi, nagu ka hageja puhul, komisjoniga koostöö eest ei vähendatud. Vastupidi, toimikust nähtub, et nagu Barlogi, ei esitanud hageja teavet, mille kasulikkus

oleks õigustanud trahvisumma vähendamist. Seega tuleb tõdeda, et ta oli Barloga sarnases olukorras – arvestades trahvisumma niisuguse vähendamise eesmärki, mida hageja käesoleva väite raames nõuab – ja et teda koheldi selles küsimuses samamoodi.

274 Lisaks nähtub Üldkohtu 30. novembri 2011. aasta otsusest kohtuasjas T-208/06: Quinn Barlo jt *vs.* komisjon (EKL 2011, lk II-7953, punkt 274) igatahes ka see, et ka Barlo tegi komisjoniga teatud määral koostööd, ilma et tema koostöö oleks õigustanud trahvisumma vähendamist.

275 Sellest tuleneb, et tagasi tuleb lükata väite teine osa, millega toetatakse nõuet tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2.

276 Lisaks ei õigusta eespool esitatud põhjustel hageja poolt viiendas väites esitatud argumendid ka Üldkohtu täieliku pädevuse teostamise raames trahvisumma vähendamist hageja poolt komisjoniga tehtud koostöö eest.

277 Seega arvestades eeltoodut tuleb viies väide tervikuna tagasi lükata.

*Kuues väide, mis tõstatati kohtuistungil Üldkohtu täieliku pädevuse alusel ja mis puudutab menetluse liiga pikka kestust*

278 Hageja väidab, et haldus- ja kohtumenetluse kestus kokku ületas mõistliku aja piiri, rikkudes tema põhiõigusi, mis on sätestatud muu hulgas Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikes 1. Ta märgib nimelt, et esimene meede, mis tema suhtes käesolevas asjas võeti, leidis aset 29. juulil 2004, ja et kohtuistungi päeval, 8. novembril 2011 ootas ta ikka veel Üldkohtu otsust.

279 Lisaks kritiseerib hageja konkreetsemalt Üldkohtu menetluse kestust kirjaliku menetluse lõppemisest kuni suulise menetluse avamise otsuse tegemiseni. Ta kinnitab, et ta ei ole teadlik asjaoludest, mis võiksid seda kestust õigustada.

280 Seega tuginedes eespool punktis 53 viidatud kohtuotsusele Baustahlgewebe *vs.* komisjon ning kohtujurist J. Kokott'i ettepanekule Euroopa Kohtu 25. oktoobri 2011. aasta otsustele kohtuasjas C-109/10 P: Solvay *vs.* komisjon (EKL 2011, lk I-10329), ja kohtuasjas C-110/10 P: Solvay *vs.* komisjon (EKL 2011, lk I-10439), väidab hageja, et menetluse liiga pikk kestus peaks andma õiguse vaidlustatud otsuses talle määratud trahvisumma vähendamisele.

281 Komisjon on seisukohal, et esinevad menetluse niisugust kestust õigustavad asjaolud. Igal juhul toonitab ta asjaolu, et käesolevat väidet ei saa vaidlustatud otsuse vastu kasutada ja et haldusmenetluse kestust ei saa pidada liiga pikaks. Lisaks viitab ta hageja argumentide ebaselgusele.

282 Tuleb meenutada, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõige 1 sätestab, et igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioonis.

283 Liidu õiguse üldpõhimõttena kohaldatakse seda õigust ka juhul, kui komisjoni otsuse peale on hagi esitatud. Seda õigust tunnustatakse ka 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT C 364, lk 1) artiklis 47, mis kinnitab tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet (vt Euroopa Kohtu 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-385/07 P: Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-6155, punktid 178 ja 179 ning seal viidatud kohtupraktika).

284 Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et mõistliku aja põhimõte on kohaldatav ka konkurentsipoliitikat puudutavas komisjoni haldusmenetluses (vt Euroopa Kohtu 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op

Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-8725, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika). Seda kinnitati iseenesest Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõikes 1, mille kohaselt on igaühel õigus sellele, et liidu institutsioonid ja organid käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul.

285 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõige 1 ja artikli 47 teine lõik sätestavad seega kaks korda sama menetlusõiguse põhimõtte, mille alusel võivad õigustatud isikud arvestada sellega, et otsus võetakse vastu mõistliku aja jooksul.

286 Kuigi hageja väidab käesolevas asjas, et nimetatud põhimõtet on rikutud, ei väida ta, et menetluse kestusel oli mis tahes mõju vaidlustatud otsuse sisule või et see võib mõjutada käesolevas vaidluses tehtavat lahendit. Täpsemalt, ta ei väida, et see kestus mõjutas kuidagi tema kaitseõiguste teostamise võimalusi haldus- või kohtumenetluses. Ta ei nõua ka vaidlustatud otsuse tühistamist selle põhimõtte väidetava rikkumise tõttu.

287 Hageja palub aga Üldkohtul võtta menetluse liiga pikka kestust arvesse oma täieliku pädevuse raames ja vähendada sel põhjusel trahvisummat, nagu seda tegi Euroopa Kohus eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuses Baustahlgewebe *vs.* komisjon.

288 Tuleb märkida, et eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuse Baustahlgewebe *vs.* komisjon aluseks olevas kohtuasjas, millele hageja tugineb, esitati Euroopa Kohtule apellatsioonkaebus Üldkohtu otsuse peale, milles viimane määras hagejale konkurentsieeskirjade rikkumise eest trahvi, kasutades talle sel otstarbel antud täielikku pädevust, mida Euroopa Kohus võib kasutada siis, kui ta tühistab Üldkohtu otsuse ja lahendab hagi ise (Euroopa Kohtu 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 206).

289 Eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuse Baustahlgewebe *vs.* komisjon punktis 33 meenutas Euroopa Kohus selles osas hageja õigust õiglasele kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul ja eelkõige sellele, et tehtaks lahend selle kohta, kuivõrd põhjendatud on süüdistused, mis komisjon talle konkurentsiõiguse rikkumise eest esitas, ja trahvid, mis talle määrati (eespool punktis 288 viidatud kohtuotsus FIAMM jt *vs*. nõukogu ja komisjon, punkt 207).

290 Olles tuvastanud, et Üldkohus ületas kõnealuses kohtuasjas seda menetlusaega, leidis Euroopa Kohus menetlusökonoomia kaalutlustel ja menetlusnormide niisuguse rikkumise kohese ja tõhusa heastamise tagamiseks, et Üldkohtu otsuse tühistamine ja muutmine üksnes trahvisumma kindlaksmääramise küsimuses võimaldab antud juhul saavutada nõutava õiglase hüvitise (eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Baustahlgewebe *vs.* komisjon, punktid 47, 48 ja 141, ning eespool punktis 288 viidatud kohtuotsus FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, punkt 208).

291 Tuleb märkida, et see lahend on analoogia alusel kohaldatav ka käesolevas asjas.

292 Nimelt tuleb meenutada, et Üldkohtul on käesolevas asjas ELTL artiklist 261 tulenevalt määruse nr 1/2003 artikli 31 alusel täielik pädevus, ja et hageja on talle esitanud ka vastava nõude.

293 Kuid nagu on juba otsustatud, annab täielik pädevus talle õiguse vaidlustatud akti muuta ka seda tühistamata, et arvestades kõigi faktiliste asjaoludega muuta näiteks trahvi summat (eespool punktis 97 viidatud kohtuotsus Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 692; eespool punktis 112 viidatud kohtuotsus Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon, punkt 86, ja eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punkt 577).

294 Seega juhul, kui käesolevas asjas tuvastatakse mõistliku aja põhimõtte rikkumine, sealhulgas ka Üldkohtu kohtumenetluse kestuse tõttu, saaks Üldkohus vaidlustatud otsuse muutmisega kohustada hagejat maksma summa, millest saaks vajaduse korral maha arvata õiglase hüvitise menetluse liiga pika kestuse eest (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 288 viidatud kohtuotsus FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, punkt 210).

295 Niisuguse täieliku pädevuse teostamise tingivad muu hulgas menetlusökonoomia kaalutlused ja vajadus tagada mõistliku aja põhimõtte niisuguse rikkumise kohene ja tõhus heastamine (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Baustahlgewebe *vs.* komisjon, punkt 48).

296 Sellest tuleneb, et Üldkohus on käesolevas asjas pädev lahendama hageja selgelt väljendatud nõuet vähendada trahvisummat menetluse liiga pika kestuse eest, sealhulgas juhul, kui see puudutab menetluse kestust Üldkohtus (vt selle kohta ka eespool punktis 280 viidatud kohtujurist J. Kokott'i ettepanek kohtuasjas C-109/10 P, punktid 243 ja 275, ning ettepanek kohtuasjas C-110/10 P, punktid 86 ja 118).

297 Lisaks tuleb toonitada asjaolu, et käesoleva väite ese on hagejat puudutanud menetluse kogukestus, st nii haldus- kui ka kohtumenetluse kestus koos. Seda arvestades ei saa olenemata sellest, et see väide esitati alles kohtuistungil, seda pidada vastuvõetamatuks hilise esitamise tõttu, sealhulgas osas, mis puudutab haldusmenetluse kestust. Nimelt on menetluse kogukestus uus faktiline asjaolu, mis vastavalt kodukorra artikli 48 lõikele 2 õigustab väite esitamist kohtumenetluse käigus.

298 Tuleb meenutada, et hageja kritiseeritud menetluse kestus hakkab kulgema 29. juulil 2004, mil komisjoni uurimise raames tehti hageja suhtes esimene uurimistoiming, ja lõpeb 8. novembril 2011, mil käesolevas kohtuasjas toimus kohtuistung. See kestus on järelikult umbes seitse aastat ja neli kuud.

299 Menetlusaja mõistlikkust hinnatakse iga konkreetse kohtuasja asjaolude alusel ja eelkõige lähtuvalt vaidluse olulisusest huvitatud isiku jaoks, kohtuasja keerukusest ning hageja ja pädevate ametiasutuste käitumisest (vt eelkõige eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Baustahlgewebe *vs*. komisjon, punkt 29, ja eespool punktis 288 viidatud kohtuotsus FIAMM jt *vs*. nõukogu ja komisjon, punkt 212).

300 Tuleb märkida, et see üldine kestus, mida hageja kritiseerib, jaguneb kaheks selgelt erinevaks etapiks: komisjoni haldusmenetlus ja kohtumenetlus Üldkohtus.

301 Esiteks, mis puudutab haldusmenetlust, siis tuleb märkida, et hageja ei ole selgitanud, miks saab selle kestust iseenesest liiga pikaks pidada.

302 Igal juhul ei saa seda kestust hageja osas (umbes aasta ja kümme kuud, 29. juulist 2004 kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni 31. mail 2006) käesoleva asja asjaolusid arvestades pidada liiga pikaks. Piisab, kui selle kohta märkida, et tegemist oli uurimisega, mis oli seotud suure arvu ettevõtjatega ja mis nõudis suure arvu faktiliste ja õiguslike küsimuste lahendamist. Lisaks ei võimalda vaidlustatud otsuse põhjendustes 79–93 esitatud komisjoni menetluse kirjeldus tuvastada õigustamata tegevusetuse perioode.

303 Teiseks tuleb uurida kohtumenetluse kestust, arvestades käesoleva asja asjaolusid (vt eespool punkt 299).

304 Mis puudutab kohtuasja olulisust hagejale, siis tuleb asuda seisukohale, et viimane ei esita selles küsimuses ühtegi argumenti.

305 Igal juhul tuleb meenutada, et hageja ei nõua käesolevas asjas vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamist osas, milles teda peeti vastutavaks EÜ artikli 81 rikkumise eest. Seega ei ole hageja nõudnud, et lahendataks komisjoni poolt tema suhtes esitatud vastuväidete põhjendatuse küsimust ja seega ei puuduta kohtuasi küsimust, kas aset on leidnud konkurentsieeskirjade rikkumine (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Baustahlgewebe *vs.* komisjon, punktid 30 ja 33, ning eespool punktis 283 viidatud kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland *vs.* komisjon, punkt 186).

306 Seega on vaidlustatud otsusega hagejale määratud trahv ainus aspekt, mis tema jaoks käesolevas asjas olulisust võib omada. Kuid tuleb rõhutada, et hageja ei ole esitanud ühtegi argumenti, mis võimaldaks hinnata selle aspekti olulisust tema jaoks.

307 Lisaks, kuigi oma nõuetes palub hageja tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti c (vt eespool punkt 36), tuleb asuda seisukohale, et väited, mis käesoleva hagiavalduse toetuseks esitati, ei ole ka juhul, kui eeldada nende kõigi põhjendatust, niisugused, mis võivad kaasa tuua trahvi täieliku tühistamise, vaid ainult selle vähendamise.

308 Seega ei ole tõendatud, et käesolev asi on hagejale olulise tähtsusega.

309 Mis puudutab hageja käitumist, siis ei aidanud see oluliselt menetluse kestusele kaasa.

310 Pädevate ametiasutuste tegevuse ja asja keerukuse osas tuleb märkida, et hageja kritiseeritud perioodi kestus – kirjaliku menetluse lõppemisest 11. aprillil 2007 kuni suulise menetluse avamiseni 15. septembril 2011 (umbes neli aastat ja viis kuud) – on tähelepanuväärselt pikk.

311 Seda kestust selgitavad siiski asja asjaolud ja keerukus.

312 Seega tuleb meenutada, et komisjon järeldas vaidlustatud otsuses, et neliteist äriühingut, mis moodustasid viis ettevõtjat konkurentsiõiguse tähenduses, rikkusid EÜ artiklit 81 konkurentsivastaste kokkulepete ja kooskõlastatud tegevusega metakrülaatide sektoris (vt eespool punktid 1–4). Hageja hagiavaldus on üks viiest vaidlustatud otsuse peale esitatud hagiavaldusest, mis esitati kahes erinevas menetluskeeles.

313 Nendes hagiavaldustes tõstatatakse palju faktilisi asjaolusid ja õigusküsimusi, mis nõudsid paratamatult Üldkohtult põhjalikku uurimist, mis väljendus igas kohtuasjas võetud menetlust korraldavates meetmetes ning suulise menetluse uuendamises ühes nendest kohtuasjadest.

314 Lisaks tingis nende hagiavalduste seotus hagi eseme seisukohast nende osalise paralleelse uurimise. Ent kui välja arvata üks lähedasem seotus nendest hagiavaldustest kahe vahel (kohtuasjad T-206/06 ja T-217/06), siis esitati igas hagiavalduses eraldi faktilisi asjaolusid ja õigusküsimusi, mistõttu oli koostoime mõju piiratud. Üldkohus tegi seega viis kohtuotsust, millest käesolev kohtuotsus on grupis viimane; teised kohtuotsused on: 7. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas T-206/06: Total ja Elf Aquitaine *vs.* komisjon (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), eespool punktis 171 viidatud kohtuotsus Arkema France jt *vs.* komisjon, 15. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-216/06: Lucite International ja Lucite International UK *vs.* komisjon (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja 30. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-208/06: Quinn Barlo jt *vs.* komisjon (EKL 2011, lk II-7953).

315 Lisaks tuleb märkida, et juhtumi põhjalik uurimine võimaldas muu hulgas käesoleva kohtuotsuse kuulutada suhteliselt lühikese aja jooksul pärast suulise menetluse lõpetamist 15. detsembril 2011, seda hoolimata keelelistest nõuetest, millega Üldkohus peab kodukorra kohaselt arvestama.

316 Seega kestis kohtumenetlus kokku viis aastat ja üheksa kuud.

317 Kuna puuduvad hageja mis tahes argumendid olulisuse kohta, mis on tema jaoks käesoleval kohtuasjal, ja arvestades eespool punktides 305–308 esitatud kaalutlusi, millest nähtub, et kohtuasja ei tulnud tema laadi või olulisuse tõttu hageja jaoks lahendada teatud erilise kiirusega, ei ole see kestus oma olemuselt käesoleva juhtumi asjaolusid arvestades niisugune, mis õigustaks nõutud trahvisumma vähendamist.

318 See järeldus kehtib seda enam käesoleva väite esemeks oleva haldusmenetluse ja kohtumenetluse kogukestuse kohta (vt eespool punktid 297 ja 298), mida ei saa üldiselt pidada liiga pikaks, arvestades eespool analüüsitud asjaolusid.

319 Seega tuleb käesolev väide tagasi lükata ja hagi tervikuna rahuldamata jätta.

**Kohtukulud**

320 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda)

otsustab:

**1. Jätta hagi rahuldamata.**

**2. Mõista kohtukulud välja Imperial Chemical Industries Ltd-lt.**

Czúcz Labucka Gratsias

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. juunil 2012 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... 1

Menetlus ja poolte nõuded ..... 4

Õiguslik käsitlus ..... 5

Esimene väide, et hageja osaluse kohta rikkumises ei ole PMMA-vormisegu osas piisavalt tõendeid ..... 5

Teine väide, mille kohaselt puudub vaidlustatud otsuses põhjendus seoses trahvi „põhisummaga” ..... 12

Kolmas väide, mille kohaselt ei ole komisjon täitnud oma kohustust jagada „trahvi põhisumma” ära hageja ja Lucite'i vahel ..... 13

Neljas väide, et trahvi lähtesumma suurendamine hoiatava mõju tagamiseks ei olnud kohane ..... 17

Väite esimene osa, mille kohaselt ei ole komisjon arvestanud hageja tegelikku rahalist suutlikkust .... 17

Väite teine osa, mis puudutab proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ..... 19

Viies väide, mis puudutab õigustamata keeldumist vähendada trahvisummat komisjoniga tehtud koostöö eest ..... 21

Väite esimene osa, mis puudutab keeldumist vähendada trahvisummat koostööteatise alusel ..... 21

– Koostööteatise alusel esitatud taotluses esitatud tõendite lisaväärtuse väär hindamine ..... 22

– Komisjoni vastutus selle eest, et hageja esitas tõendeid võrreldes teiste ettevõtjatega hilinemisega 24

Väite teine osa, mis puudutab keeldumist tunnustada hageja koostööd väljaspool koostööteatise kohaldamisala ..... 29

Kuues väide, mis tõstatati kohtuistungil Üldkohtu täieliku pädevuse alusel ja mis puudutab menetluse liiga pikka kestust ..... 32

Kohtukulud ..... 36